6
37 A
36

Digitized by Google

Digitized by Google

NAZIONALE
6
37 A
136
MANUEL

Digitized by Google

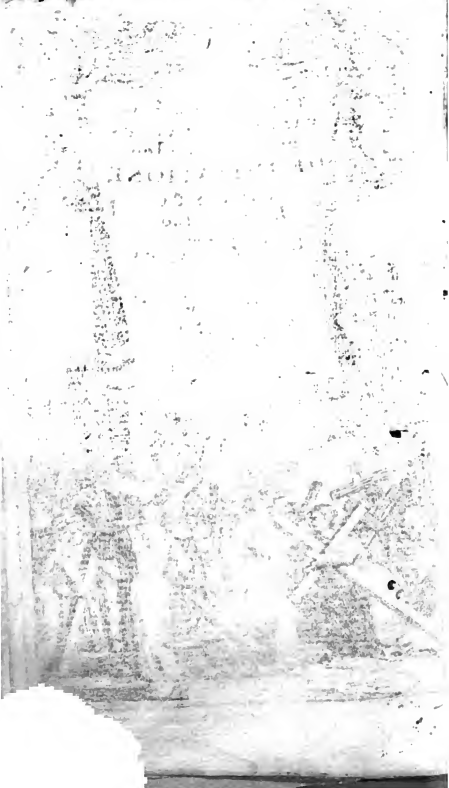
Digitized by Google

6
37 M A
36
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS
ordin. S. Auguſtini
DE IMITATIONE
CHRISTI
Libri quatuor,
Ex nova recenſione
Iacobi Merlo Horſtii,
Paſtoris in Paſculo.
Coloniæ
Apud Balth. ab Egmond.
Anno 1670.

IESV CHRISTO MESSIÆ,
Chriſtiani hominis
DVCI, DOCTORI, DOMINO:

Qui eſt
PASTOR BONVS,
Animam ponens pro ovibus ſuis;
Eaſque ad Vitæ paſcua ducens.

LVX MVNDI;
Quem qui ſequitur, non ambulat in tenebris:

OSTIVM:
Per quem ſi quis intraverit Salvabitur.

VIA, VERITAS & VITA:
VIA in exemplo; VERITAS in promiſſo; VITA in præmio:
VIA Incipientium; VERITAS Proficientium; VITA Perfectorum.

Quem ſecurus ſequitur Chriſtianus.
Quia VIA eſt, non metuit *ſeduci*.
Quia VERITAS, non poteſt *falli*.
Quia VITA, non timet *mori*.

O beatus tali DVCE Chriſtianus.
Sed ſi, uti ille ambulavit, ita & hic ambulaverit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ADvenæ & peregrini ſumus omnes, quotquot in regione longinqua, & terra deſerta, procul à Patriæ finibus extorres degimus: ad quam tamen, (nec enim hîc civitatem manentem habemus.) identidem vota noſtra ſuſpirant. Grandis ergo & difficilis nobis reſtat via. Vnde fido & perito Viæ Duce nos opus habere quis neget? Sed ecce adeſt non aliquis magni Ananiæ filius, aut angelus Raphaël è cœlo Tobiam ducturus, ſed Angelorum Dominus, Æterni Patris Vnigenitus: Tu, inquam, mi IESV, qui es ipſa VIA, VERITAS, & VITA, qui veniſti à Deo magiſter, & VIAM Dei in veritate doces: quin & exemplo ducis ad vitam. Vere enim vita tua nobis vivendi norma eſt; & qui Chriſtianus cenſeri vult, tuis debet inhærere veſtigiis, teſte Diſcipulo, quem diligebas, *Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet, ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare.* Quid ni ergo ſequamur Te, ſi non æquis paſſibus, ſaltem à longe, quantum fert noſtra fragilitas? *Gloria* quippe *magna eſt, ſequi Dominum.*

Tu vero fidiſſime Dux, qui unumquem-

quemque noſtrûm compellas, dicens, SEQVERE ME, nam *qui ſequitur me, non ambulat in tenebris*, fac ut poſſimus: da quod jubes. Vides enim quis nos languor occupet; quot nos avocent illecebræ: quot remoræ & obſtacula retineant. O quam pauci in toto corde ſequuntur te, etiam inter eos, qui videntur, imò profitentur te propius ſequi! Taceo de his, qui à recta & regia via, id eſt, à veſtigiis tuis devii, ſequuntur Deos alienos, & vadunt poſt concupiſcentias cordis ſui. Nempe qui *ſcientiam viarum tuarum nolunt, & viam pacis*, utpote duram & arctam initio, & *vias tuas pulcras non agnoſcunt*; ideoque eligunt *viam* illam *latam* & *ſpacioſam*, quæ floribus ac delitiis amœna ridet, placetque plurimis. Sed, heu, ſera pœnitentia damnant errorem; cum ſe *fruſtra in via iniquitatis laſſatos* inveniunt.

Terrent nos eorum veſtigia, quantumvis initio blanda; quid enim niſi *contritio, & infelicitas in viis eorum? Videtur via* iſthæc initio *bona, ſed noviſſima ejus ducunt ad mortem*. Ideo Te Ducem volumus Domine, qui

præceſſiſti nos ; & quid vis , niſi ut ſequamur ? Non poſſumus autem ſine Te ; niſi tu, qui monſtras viam , porrigas & manum. Trahe nos poſt te , & curremus in odorem unguentorum tuorum. Deduc nos Domine in viam mandatorum tuorum , quia ipſam volumus. Viam autem iniquitatis procul amove à nobis. Duc nos quacunque libet : ſequemur ſecuri ; ſeduci non poſſumus te Duce. Eſto, ardua , aſpera , & anguſta ſit via ; ſequemur volentes, modo tu nos ducas. Nimium vecors & ignavus eſt miles, qui ſequi non vult, qua videt Ducem præire.

PRÆ-

PRÆMONITIO
AD LECTOREM

Quomodo hi libelli cum fructu legendi.

Idem de aliis quibuſcumque piis libris accipe.

1. *Certum quotidie tempus huic piæ lectioni præfige, illudque inviolabiliter, quoad fieri poteſt, obſerva. Si juſta occupatio horam ſtatutam occupat aut ſurripit; proxima illud recupera. Nonne, cum certum quotidie tempus, idque ſatis lubenter & large detur corpori per cibum, ſomnum, recreationem, &c. reficiendo; par erit, & animæ, tanto digniori, aliqua temporis portio non negetur?*

2. *Præpara animam tuam ad lectionem inprimis pura intentione, qua ſolum animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi mentis elevatione, qua roges donari tibi cœlitus lumen intellectus, ſeu gratiam, qua capax fiat animus rei lectæ;*

ut cognoſcas, quid Deus requirat à te; una cum ſerio propoſito, cognitam Dei voluntatem exequendi. Huic præparationi aptiſſimam Formulam tradit ipſe Thomas noſter lib. 3, cap. 2, *quam proinde piæ lectioni ſemper præmitti ſuadeo.*

3. *Non curſim & feſtinanter, uti ſupra quoque* ad Lectorem *monuimus, ſed tractim, ſerio, & magna cum attentione legendum. Cum debita mora, inquit recens pius auctor, & quiete interpoſita, ut divinæ illuſtrationi ſit locus, ſubinde parumper ſubſiſtendo, lecta recolendo, & qua ratione in praxin reduci poſſint, diſpicienda. Porro certa & ordinata ſit lectio, Vagam & deſultoriam fuge. Faſtidientis ſtomachi eſt multa deguſtare; nulli certo ferculo acquieſcere. Sic inquinatur magis corpus quam alitur. Ex ordine itaque lege librum, quem ſumpſeris legendum. Illa tamen quæ te magis concernunt, & affectus moreſque tuos propius attingunt, ſæpius relegere nihil vetat, imò proderit plurimum; maximè ſi particulare Examen adjunxeris.*

4. *Pios affectus lectioni congruentes elicere*

elicere ſtude. Alias inanis erit lectio, quæ quidem intellectum illuminat, ſed affectum non inflammat. Ideoque inſerendæ ſubinde piæ aſpirationes ad Deum, quo petatur gratia exequendi quæ legis. Propoſita etiam practica formanda, quæ lectioni reſpondeant. Quin & illuſtriora quædam dicta, vel monita ſelige, ac repone in ventrem memoriæ, quæ ſubinde rumines ac expendas; vel quæ tanquam ſagittas è pharetra opportune, cum uſus feret, depromas contra tentationem, hoc, vel illud vitium, quo magis laboras, &c. vel quæ tanquam calcaria virtutis, humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.

5. *Claude lectionem brevi aſpiratione ad Deum, ut ſemen in terram cordis tui jactum ſervet, ac fecundet, ut fructum in tempore ſuo proferat. Porro ne hæc faſtidias, quaſi magno temporis impendio conſtent; Scito momento pæne, & unico mentis ſuſpirio iſta fieri poſſe. Quod ſi tamen mora nonnulla opus; ne pigeat: nullibi melius tempus collocaveris. Vide quam in aliis multis rebus, vanis ſæpe, & parvi momenti, nulla nobis gravis ſit mora.*

Has legendi leges ſi diligenter obſervent hujus de Imitat. libelli lectores, Chriſtus deinceps forte plures habebit imitatores.

ELO-

E L O G I A

Hiſce Thomæ de Kempis Libris ab Illuſtribus ſanctitate & doctrina viris attributa.

S. IGNATIVS

Societatis Ieſu Fundator.

IS, *Teſte Orlandino*, Hieronymum Natalem, quo die primum receptus eſt, monuit, quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut neceſſitas vel infirmitas poſtularet. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti ſemper ſolebat) laude ejus Libelli: addens fore, quod in ſe ipſe quidem eſſet expertus, ubi etiam fortuito aperiret, ut quæ præſenti neceſſitati convenientia eſſent, occurrerent. *In Hiſtor. Societ. pag.* 1, *lib.* 5.

Nec minus quod aliis ſuadebat faciendum, ipſe præſtabat. Teſtatur Lvdovicvs Gonzalez, ſolitum fuiſſe S. Patrem quotidie unum caput ex libello Thomæ de Kempis (*qui tunc quidem cenſebatur*

eſſe

eſſe Ioannis Gerſonis) legere, eo quo poſita ſunt ordine: à prandio alterum, quodcunque fortuita libri apertio obtuliſſet, ſemperque in eo inveniſſe, quod præſenti animæ ſtatui congrueret: adeoque tam ei familiarem fuiſſe libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quaſi ſpectare liceret. *Ita teſtatur* LUDOVICUS GONZALEZ, *qui Ioannis* III *Luſitaniæ Regis juſſu B. Ignatii vitam ac mores ſtudioſius obſervaverat; in Actis quæ M. S. Romæ extant in domo Profeſſa.*

Idem confirmat PETRUS RIBADENEIRA *l.* 1, *c.* 13, *Vit.* S. P. IGNATII, *ubi ſic habet.*

THOMÆ de KEMPIS de Imitatione Chriſti Libello plurimum tum utebatur, illiuſque lectionem valde ſemper probavit: atque illius Libri ſpiritum, & doctrinam hauſit, tam avide arripuit, tam perfecte in ſe expreſſit: ut (multorum judicio) Ignatii vita ſolida quædam, emi-

eminens, ac viva eſſet imago, eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.

CARDIN. BARONIVS.

FABIANVS IVSTINIANVS, *è Congreg. Orat. Epiſcopus Adjacenſis lib. 2, pag. 1, de ſacro Concion. loquens de Thoma noſtro, ita ſcribit:* Libellum de Imitatione Chriſti, quem cæteris omnibus privatæ authoritatis præferendum ab iis qui vitæ ſpirituali dant operam, cum viris graviſſimis ſentio. Sane Illuſtriſſimum BARONIVM inter ævi noſtri doctiſſimos juxta ac piiſſimos, nulli doctrina, nulli pietate ſecundum, non ſemel dicentem audivi, à nemine erga divina bene affecto, ſine ſpirituali profectu aliquando legi poſſe. Ita ille.

CARD. BELLARMINVS

Lib. de Scriptoribus Eccleſ. ita de hoc libello loquitur.

OPuſculum eſt utiliſſimum, & jure in tota Eccleſia, ſummo omnium

omnium conſenſu, receptum, & frequentatum, & in omnes linguas conconverſum. Ego certe ab adoleſcentia, & uſque ad ſenectam, hoc Opuſculum ſæpiſſime volvi, & revolvi: & ſemper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirifice cordi meo ſapit.

IOAN. VENDVILLIVS

Epiſc. TORNACENSIS.

IS quoties Thomam à Kempis ſibi depoſceret ad legendum, (quod indies factitabat) non alia voce, quam DA LIBRVM κατ' ἐξοχὴν utebatur. *Ita teſtatur Heribert. Roſweydus.*

LVD. GRANATENSIS,

Illuſtris ex Ord. Prædicat. Eccleſiaſtes, Scriptor, & Spiritualis vitæ Magiſter.

HIc in Præfat. ad hoſce libellos in Hiſpanicum idioma à ſe converſos mirus & multus eſt in eorum encomiis. Longum eſſet, adferre ſingula: vix tamen abſtineo, quin hæc pauca.

Cenſet

Cenſet Librum eſſe omni laude ac fama majorem ; ut poſt audita quantalibet ejus encomia,ſi ipſe experiri velis, cogaris dicere cum Regina Saba, *Major eſt ſapientia,& opera tua,quam rumor,quem audivi.* Tu ipſe, Lector, *inquit*, fac periculum,Proba, tange, guſta, videbiſque vim verborum , & manna comedes , in quo omne genus ſaporis,ut olim Iſraëlitæ , reperies. *Et poſt pauca, oſtendit*, hîc eſſe quaſi Alexipharmacon contra omnes morbos animæ ; *Additque* , immenſam Dei providentiam agnoſci in hoc libello , ut qui tam paucis , ſed ſpiritu plenis verbi tam multa ſuggerit adeo efficacia ad movendum cor hominis , &c.

Demum concludens ait: Vt ergo eum circumferas, ſinuque geſtes aſſidue, excudendum parva & commoda forma curavi, ne eſſet oneri,qui lectus ipſe moleſtus non eſt , habeatque fidum viæ hujus vitæ comitem , ſolamen in adverſis , doctorem ducemque in dubiis : Artem praxinque recte orandi hinc haurias , ac piè vivendi normam, nec non bene beateque moriendi ſcientiam.

Quamobrem amicum hunc recipe

pe, nec à latere tuo dimitte, ſemel lectum, iterum iterumque relege; non enim tædium adferet ejus lectio, mihi crede, quin decies repetita placebit, & in verbis licet eiſdem, nova ſemper occurrent, videbiſque divini ſpiritus indolem, qui nunquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo, quod Deus immenſa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum utere & fruere. *Hæc Ludov. Granat.*

BALTASSAR ALVAREZ
è Societate Ieſu.

Ejus viri ſanctitate celebris præclaram de hoc libello exiſtimationem Ludovicus dePonte, *& ipſe perquam religioſus ſcriptor commemorat his verbis:*

EIus ſententiis frequenter utebatur in Exhortationibus, eo quod cordi adhæreſcant, Deuſque illas imprimat bono affectu legentibus. Et cum eſſet Viſitator Provinciæ Aragoniæ, fecit ut in ea agnoſcerent

ejus

ejus libri uſum: cujus emolumentum experientia illi perceperunt, invenientes ſinguli, quacunque ex parte eum aperirent, quod animæ ſuæ conveniebat. *In vita P. Alvarez.*

IVLIVS NIGRONIVS è Societate Ieſu.

LIbellus hic, *inquit*, videtur mihi continere ſuccum totius vitæ ſpiritualis compendium perfectionis, quintam, ut ita dicam, eſſentiam religioſæ vitæ ac ſanctitatis, diuturnæ meditationis alembico per virum experientiſſimum expreſſam, tum ex aliis ſpiritualibus libris, tum ex unctione Spiritus ſancti. *Mox verba* Senecæ Epiſt. 54, *neſcio quem Sextii Stoici librum commendantis uſurpat; eaque Thomæ noſtro verius applicat:* Quantum in illo vigoris eſt? quantum animi? hoc non in omnibus Philoſophis invenies. Quorundam ſcripta clarum tantum habent nomen, cætera exſanguia ſunt, inſtituunt, diſputant, cavillantur, non faciunt animum, quia non habent, cum legeris *Thomam*, dices, vivit, viget, li-

ber eſt; ſupra hominem eſt, dimittit me plenum ingentis fiduciæ. In quacunque poſitione mentis ſim, cum lego hunc, (fatebor tibi) libet omnes caſus provocare. *Veriſſimè.* Tract. 5. *Aſcet. cap.* 3. *n.* 15.

LVDOVIC. MOLINA
è Societ. Ieſu *celebris Theologus.*

HIc nullis occupationibus ſe præpediri ſinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret; ut tradunt annuæ litteræ Anni 1600 in Collegio Madridiano.

AVCTORES DIRECTORII
Exercitiorum Societ. Ieſu.

HI tanti æſtimant hunc Librum, ut eum unum legi permittant ab eo, qui facit Exercitia in Hebdomada prima, quo tempore quævis alia lectio interdicitur. *Direct. Exercit. cap.* 3. *parag.* 2.

GEOR-

GEORGIVS MAYR,
è Societate Ieſu,

Qui hoſce libellos in Græcam linguam tranſtulit, ita ſcribit ad Claud. Aquavivam *Præpoſitum Generalem.*

IN tanta piorum libellorum copia vix ullum extare arbitror, quem tanto ſtudio univerſa Societas noſtra jam inde à ſui primordio complexa ſit, atque illum *de Imitatione Chriſti*: neque injuria. Probe enim novimus B. Ignatium Loyolam, noſtrum omnium Parentem, ac Ducem, non ſolum magnifice de eo ſenſiſſe, ſed quotidiano uſu, lectioneque familiariſſimum eum ſibi; filiis vero ſuis (quoniam quem ipſe ex eo progreſſum hauſerat, non minorem in iis volebat, ſperabatque) commendatiſſimum reddidiſſe: ut ſuo exemplo illius non minus doctrinam haurirent avidè, quam Spiritum ſancte, perfecteque viva quadam imagine in ſe ipſi exprimerent. Quo ſane conſecutum videmus, ut Societas noſtra, dum Orbem prope univerſum per-

vadit, aureum hunc Libellum circumtulerit, ejuſque amorem magnis æque ac parvis, tam in ſeculi patentiori agro, quam Religionis paradiſo agentibus inſtillarit, uſumque ſingularem ſummo omnium quæſtu commendarit. Eo quidem opportunius, quod mirabili Dei providentia in tot, tamque variarum nationum ubique extra Europam ſparſarum linguas translatus ſit.

Cæterum plures docti, graveſque viri, non ſolum Ordinis noſtri, ſed alii quoque perſæpe mirati ſunt, hunc pium Auctorem tot Gentium, etiam Barbararum, linguis, tanta cum utilitate nunc loquentem, apud ſolos Græcos hactenus tacuiſſe: cum hæc tamen lingua tam ob ſuam præſtantiam, quam in cæteras linguas, ac ſcientias collata beneficia, eum ſibi præ aliis jure vendicare poſſe videri queat. Quare non tam meo more, quo hanc linguam à puero me proſecutum eſſe non invitus fateor, quam aliorum, in primis vero Patrum noſtrorum hortatu, eum interpretandum ſuſcepi.

REX

REX MAVRITANIÆ
Ex Henrico Sommalio Societ. Ieſu Sacerd.
In Epiſt. ad Leonardum Bettenium Cœnobii S. Trudonis Abbatem.

QVanta ſit hujus Libelli dignitas, qua ſe omnibus longe, lateque probavit, vel ex hoc liquido patet: quod poſt ſacros Codices, nullus tam crebro typis fuerit excuſus, nullus tam cupide ab omnibus expeditus, ac lectitatus, à ſummis, mediis, infimis: nullus, qui in tam varias ſit linguas transfuſus, atque omnium calculis approbatus. Referam hic, quod niſi graviſſimis teſtimoniis niteretur, incredibile videri poſſet.

Cum quidam è noſtra Societate Ieſu, ante annos plus minus duodeviginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuiſſet, pretium redemptionis captivorum laturus; Rex, qui aliquando Chriſtianus fuerat, eum in ſuam duxit Bibliothecam, varia librorum ſupellectili inſtructam. Va-

vadit, aureum hunc Libellum circumtulerit, ejuſque amorem magnis æque ac parvis, tam in ſeculi patentiori agro, quam Religionis paradiſo agentibus inſtillarit, uſumque ſingularem ſummo omnium quæſtu commendarit. Eo quidem opportunius, quod mirabili Dei providentia in tot, tamque variarum nationum ubique extra Europam ſparſarum linguas translatus ſit.

Cæterum plures docti, graveſque viri, non ſolum Ordinis noſtri, ſed alii quoque perſæpe mirati ſunt, hunc pium Auctorem tot Gentium, etiam Barbararum, linguis, tanta cum utilitate nunc loquentem, apud ſolos Græcos hactenus tacuiſſe: cum hæc tamen lingua tam ob ſuam præſtantiam, quam in cæteras linguas, ac ſcientias collata beneficia, eum ſibi præ aliis jure vendicare poſſe videri queat. Quare non tam meo more, quo hanc linguam à puero me proſecutum eſſe non invitus fateor, quam aliorum, in primis vero Patrum noſtrorum hortatu, eum interpretandum ſuſcepi.

REX

REX MAVRITANIÆ
Ex Henrico Sommalio
Societ. Ieſu Sacerd.

In Epiſt. ad Leonardum Bettenium Cœnobii S. Trudonis Abbatem.

QVanta ſit hujus Libelli dignitas, qua ſe omnibus longe, lateque probavit, vel ex hoc liquido patet: quod poſt ſacros Codices, nullus tam crebro typis fuerit excuſus, nullus tam cupide ab omnibus expeditus, ac lectitatus, à ſummis, mediis, infimis: nullus, qui in tam varias ſit linguas transfuſus, atque omnium calculis approbatus. Referam hic, quod niſi graviſſimis teſtimoniis niteretur, incredibile videri poſſet.

Cum quidam è noſtra Societate Ieſu, ante annos plus minus duodeviginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuiſſet, pretium redemptionis captivorum laturus; Rex, qui aliquando Chriſtianus fuerat, eum in ſuam duxit Bibliothecam, varia librorum ſupellectili inſtructam. Varios

rios hic ille Codices viſendos porrigit, atque in his Libellum de Imitando Chriſto, vulgari Turcarum lingua converſum. Adjecit autem pluris ſe unicum illum facere, quam reliquos omnes Mahumetanorum.

Supervacaneum hic eſſet percenſere mirabiles, ex hujus Libelli lectione, animorum metamorphoſes, innumeraſque eorum converſiones, quos ad arctam ſalutis ſemitam, à via lata, & ſpatioſa, traduxit: præſertim cum & illæ pleriſque notæ ſint; & proclive ſit cuique in ſemetipſo experiri, quæ, quantaque mutatio dexteræ Excelſi, ſi vel leviter ejus doctrinam delibarit, mox conſequatur. Audivi ego non raro, viros optimos, & in Auctorum optimorum lectione diu, multumque verſatos, qui de hoc Opuſculo dicerent: ſe, cum mœſtitia animi, vel moleſtiis aliis afflicti, affectique fuiſſent, ſubito lectione unius modo Capitis, in quod forte incidiſſent, mœrorem omnem abſterſiſſe; animumque à moleſtiis avocaſſe. *Et poſt nonnulla:* Fidenter ſiquidem, & magna cum omnium approbatione aſſevero:

vero: In hoc Auctore totius Chriſtianæ Philoſophiæ compendium contineri.

HERMANNVS HVGO è Societ. Ieſu.

MVltos dicere frequenter audivi, ſolitos ſe ex libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore conſolationem, neque fere unquam falli. *Lib. de Orig. ſcrib. cap.* 29.

Plura congerere non fert loci præſentis anguſtia, ſed nec opus, quando ipſa experientia, certiſſima rerum magiſtra, ſat locuples teſtimonium exhibet.

In omnibus requiem quæſivi et nuſquam inveni niſi in angello cum libello.

THOMAS A KEMPIS CANONICUS REGULARIS Obiit A°. 1471. 25. Iulii. Ætat. 92.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS
Ordinis S. AVGVSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMVS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPVT I.

De imitatione Chriſti, & contemtu omnium vanitatum mundi.

1. Q*Vi ſequitur me non ambulat in tenebris: dicit Dominus.* Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti, omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi mannà inveniret.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelii parvum deſiderium ſentiunt: quia ſpiritum Chriſti non habent.

Qui autem vult plene & ſapide Chriſti verba intelligere; oportet, ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati?

Vere, alta verba non faciunt ſanctum & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum.

Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem.

Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & gratia?

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas; præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, divitias perituras quærere, in illis ſperare.

Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere.

Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi: & illud deſiderare, unde poſtmodum graviter oportet puniri.

Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas eſt, præſentem vitam ſolùm attendere: & quæ futura ſunt, non prævidere.

Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illic non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia *non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu.*

Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAP. II. *De humili ſentire ſuiipſius.*

1. OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat; ſed ſcientia ſine timore Dei, quid importat?

Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſervit; quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat.

Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis.

Si ſcirem omnia quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate: quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio. Scien-

Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici.

Multa ſunt, quæ ſcire, parum vel nihil animæ proſunt.

Et valde inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quam his quæ ſaluti ſuæ deſerviunt.

Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. Quantò plus & meliùs ſcis, tantò graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel ſcientia: ſed potiùs time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quòd multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen quia ſunt multò plura quæ neſcis.

Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere: ama neſciri, & pro nihil reputari.

4. Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſuiipſius vera cognitio, & deſpectio.

De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & altè ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua

aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare: quia neſcis, quàm diu poſſis in bono ſtare.

Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAP. III. *De Doctrina veritatis.*

1. FElix, quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet.

Noſtra opinio, & noſter ſenſus, ſæpe nos fallit, & modicum videt.

Quid prodeſt magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus?

Grandis inſipientia, quòd neglectis utilibus & neceſſariis, ultro intendimus curioſis & damnoſis. Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & *hoc eſt principium, quod & loquitur nobis.*

Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt; poteſt

poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua.

Tædet me ſæpe, multa legere & audire: in te eſt totum quod volo & deſidero.

Taceant omnes Doctores; ſileant univerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.

3. Quantò aliquis magis ſibi unitus, & interiùs ſimplicatus fuerit, tantò plura & altiora ſine labore intelligit; quia deſuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſſipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur.

Quis te magis impedit & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera ſua priùs intus diſponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis, ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum?

Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſeipſum, & quo-

quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio.

Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita.

Quia verò plures magis ſtudent ſcire, quàm bene vivere: ideo ſæpe errant, & pæne nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad movendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis.

Certè adveniente die judicii, non quæretur à nobis quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm religioſe viximus.

Dic mihi, ubi ſunt modò omnes illi domini & magiſtri, quos bene noviſti dum adhuc viverent, & ſtudiis florerent?

Iam eorum præbendas alii poſſident;

&

& neſcio utrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quàm citò tranſit gloria mundi! Vtinam vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſet! tunc bene ſtuduiſſent, & legiſſent.

Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in ſeculo, qui parum curant

Et quia magis eligunt magni eſſe quàm humiles, ideo evaneſcunt in cogitationibus ſuis.

Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat.

Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAP. IV. *De providentia in agendis.*

1. NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundùm Deum ponderanda.

Proh dolor, ſæpe malum faciliùs quàm bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem.

2. Magna ſapientia, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potiùs à meliore inſtrui, quàm tuas adinventiones ſequi.

Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis.

Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubjectior: tantò in omnibus erit ſapientior, & pacatior.

CAP. V. *De lectione ſanctarum Scripturarum.*

1. VEritas eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt.

Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.

Ita libenter devotos & ſimplices li-

bros legere debemus, ſicut altos & profundos.

Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit; ſed quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec umquam velis habere nomen ſcientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

CAP. VI. *De inordinatis affectionibus.*

1. QVandocumque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit.

Superbus & avarus numquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis converſantur.

Homo

Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur, in parvis & vilibus rebus.

Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere.

Et ideo ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem quam quæſivit.

Reſiſtendo igitur paſſionibus invenitur pax vera cordis, non autem eis ſerviendo.

Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido & ſpirituali.

CAP. VII. *De vana ſpe, & elatione fugienda.*

1. VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis ſervire, amore Ieſu Chriſti: & pauperem in hoc ſeculo videri.

Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue.

Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cujuſcumque viventis: ſed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2. Nec glorieris in divitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt: ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur.

Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo: ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine.

Non ſuperbias de operibus bonis: quia aliter ſunt judicia Dei, quam hominum; cui ſæpe diſplicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves.

Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas.

Iugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi, zelus & indignatio frequens.

CAP.

CAP. VIII. *De cavenda nimia familiaritate.*

1. NOn *omni homini reveles cor tuum:* ſed cum ſapiente & timente Deum age cauſam tuam.

Cum juvenibus & extraneis rarus eſto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus & ſimplicibus, cum devotis & morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta.

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat: cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

Cap. IX. *De obedientia & ſubjectione.*

1. Valde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe.

Multò tutius eſt, ſtare in ſubjectione, quàm in prælatura.

Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant.

Curre hic vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2. Verum eſt, quòd unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo; & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt.

Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis.

Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt?

Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire.

Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audi-

3. Audivi enim ſæpè, ſecurius eſſe audire & accipere conſilium, quàm dare.

Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAP. X. *De cavenda ſuperfluitate verborum.*

1. CAveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſecularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur.

Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur: cùm tamen rarò, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus?

Ideo tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones, ab invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor, ſæpè inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt.

Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otioſe tranſeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt loquere.

Malus uſus, & negligentia profectus noſtri, multum facit ad incuſtodiam oris noſtri.

Iuvat tamen non parum ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

CAP. XI. *De pace acquirenda, & zelo proficiendi.*

1. MVltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare.

Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecus quærit? qui parum vel raró ſe intrinſecus colligit?

Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam perfecti & contemplativi fuerunt?

Quia omnino ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt:

runt: & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè ſibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis nimis ſollicitamur.

Raro etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si eſſemus nobisipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc poſſemus etiam divina ſapere, & de cœleſti contemplatione aliquid experiri.

Totum & maximum impedimentum eſt, quia non ſumus à paſſionibus & concupiſcentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adverſitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas conſolationes convertimur.

4. Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prælio: profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo.

Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare: qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus.

Si tantùm in iſtis exterioribus obſervantiis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio noſtra.

Sed ad radicem, ſecurim ponamus: ut purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario ſæpe ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis.

Fervor & profectus quotidie deberet creſcere: ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſſet retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave eſt, aſſueta dimittere: ſed gravius eſt, contra propriam voluntatem ire.

Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora?

Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O ſi adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto, quòd ſollicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAP.

CAP. XII. *De utilitate adverſitatis.*

1. BOnum nobis eſt, quòd aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia ſæpè hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat; nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat.

Bonum eſt, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis ſentiatur, etiamſi bene agimus & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt.

Tunc enim meliùs interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet ſe homo in Deo taliter firmare, ut non eſſet ei neceſſe, multas humanas conſolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit.

Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſolvi, & cum Chriſto eſſe.

Tunc etiam bene advertit, perfectam ſecuritatem & plenam pacem, in mundo non poſſe conſtare.

CAP. XIII. *De tentationibus reprimendis.*

1. QVamdiu in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus.

Vnde in Iob ſcriptum eſt: *Tentatio eſt vita humana ſuper terram.*

Ideo unusquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed *circuit quærens quem devoret.*

Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non poſſumus.

2. Sunt tamen tentationes homini ſæpè valdè utiles, licet moleſtæ ſint & graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt & profecerunt.

Et qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt.

Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes vel adverſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus

nibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis eſt unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus.

Vna tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit: & ſemper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas.

Per ſolam fugam non poſſumus vincere; ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & pejùs ſentiet.

Paulatim,& per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria.

Sæpius accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parva ad Deum confidentia.

Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum. Neſci-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Neſcimus ſæpè quid poſſumus: ſed tentatio aperit quid ſumus.

Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis, quia tunc faciliùs hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur; ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur.

Vnde quidam dixit:

Principiis obſta, ſerò medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: poſtea delectatio, & motus pravus, & aſſenſio.

Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio.

Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit: tantò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6. Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam verò, quaſi per totam vitam ſuam, malè habent.

Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundum divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem prærordinat.

7. Ideo non debemus deſperare, cùm tenta-

tentamur: ſed eò ferventiùs Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique, ſecundùm dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere.*

Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantum profecit: & ibi majus meritum exiſtit, & virtus meliùs pateſcit.

Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit & fervidus, cùm gravitatem non ſentit: ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpè vincuntur: ut humiliati, numquam de ſe ipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAP. XIV. *De temerario judicio vitando.*

1. AD teipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpius errat, & leviter peccat ſeipſum

ipſum verò judicando & diſcutiendo, ſemper fructuoſe laborat.

Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2. Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè ſeipſos quærunt, in rebus quas agunt, & neſciunt.

Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire: ſi autem aliter fit quam cupiunt, citò moventur & triſtes fiunt.

Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & cives, inter religioſos & devotos.

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ Ieſu Chriſti, raro & tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfecte ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAP.

CAP. XV. *De operibus ex charitate factis.*

1. PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nihil prodeſt: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum.

Magis ſiquidem Deus penſat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem benè facit.

Bene facit, qui communitati magis quàm ſuæ voluntati ſervit.

Sæpè videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit;

ſed Dei ſolummodò gloriam in omnibus fieri deſiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in ſeipſo vult gaudere; ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requieſcunt.

O qui ſcintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

CAP. XVI. *De ſufferentia defectuum aliorum.*

1. QVæ homo in ſe vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia ſic fortè melius eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multùm ponderanda merita noſtra.

Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare: ut Deus tibi dignetur ſubvenire, & poſſis benignè portare.

2. Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor, in omnibus ſervis ſuis, qui ſcit bene mala in bonum convertere.

Stude

Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus.

Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm raro proximum ſicut nos ipſos penſamus.

Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut diſcamus *alter alterius onera portare*: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere; nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtruere & admonere.

Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, meliùs patet occaſione adverſitatis.

Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt; ſed qualis ſit, oſtendunt,

CAP. XVII. *De monaſtica vita.*

1. OPortet quòd diſcas te ipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non eſt parvum, in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela converſari, & uſque ad mortem fidelis perſeverare.

Beatus, qui ibidem bene vixerit, & feliciter conſummaverit.

Si vis debitè ſtare & proficere, teneas te tamquam exulem peregrinum ſuper terram.

Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2. Habitus & tonſura, modicum confert: ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum, verum faciunt religioſum.

Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet niſi tribulationem & dolorem.

Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

3. Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hîc ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace.

Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

Cap. XVIII. *De exemplis ſanctorum Patrum.*

1. Intuere ſanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis, quàm modicum ſit, & pæne nihil, quod nos agimus.

Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata?

Sancti & amici Chriſti, Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi.

Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent.

O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras & fervidas oratio-

orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abſtinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè ceſſarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur.

Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſervire, etiam in neceſſitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valde in gratia & virtutibus.

Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, ſed Deo maximi ac familiares amici.

Sibiipſis videbantur tamquam nihili, & huic mundo deſpecti: ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti.

In

In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideo quotidie in ſpiritu proficiebant,& magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit!

Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt.

Iam magnus putatur, ſi quis transgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligentia ſtatus noſtri, quòd tam citò declinamus à priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſſitudine & tepore!

Vtinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa ſæpiùs exempla vidiſti devotorum!

CAP. XIX. *De exercitiis boni religioſi.*

1. VIta boni religioſi, omnibus virtutibus pollere debet: ut ſit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs.

Et meritò, multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris: quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad converſionem veniſſemus, atque dicere:

Adjuva me Domine Deus, in bono propoſito, & ſancto ſervitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenus feci.

2. Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri: & multa diligentia opus eſt, bene proficere volenti.

Quòd ſi fortiter proponens, ſæpè deficit: quid illi, qui raro aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit.

Iuſtorum propoſitum, in gratia Dei potiùs,

potiùs, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus.

3. Si pietatis cauſa, aut fraternæ utilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt.

Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die, manè videlicet, aut veſperè.

Manè propone, veſperè diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpiùs forſitan offendiſti Deum & proximum.

Accinge te, ſicut vir, contra diabolicas nequitias: fræna gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frænabis.

Numquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, ſi jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua deſiderat.

Non poſſunt omnes habere unum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi, magis deſervit.

Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis.

Alia, cùm triſtamur, libet cogitare: & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia: & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda.

De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſeculo migraturi,

turi, & ad æternum feſtum perventuri.

Ideoque ſollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tamquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare.

Beatus ſervus (ait Euangeliſta Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.*

CAP. XX. *De amore ſolitudinis, & ſilentii.*

1. QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curioſa. Tales perlege materias quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem.

Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus & otioſis circuitionibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus ſufficiens & aptum, pro bonis meditationibus inſiſtendis.

Maximi

Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto ſervire eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc ſæpius experimur, quando diu confabulamur. Facilius eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere.

Facilius eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire.

Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Ieſu à turba declinare.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet.

Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt.

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui bene obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Num-

Numquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam.

Vnde multis utilius eſt, ut non penitus tentationibus careant, ſed ſæpius impugnentur; ne nimiùm ſecuri ſint: ne fortè in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent.

O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret, qui numquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſervaret!

O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & dumtaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem & quietem poſſideret!

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: *In cubilibus veſtris compungimini.* In cella invenies, quod deforis ſæpiùs amittes.

Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ bene eam incolueris

lueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet: ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſeculari tumultu degit.

Qui ergo ſe abſtrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis.

Melius eſt latere, & ſui curam agere: quàm ſe neglecto, ſigna facere.

Laudabile eſt homini religioſo, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Tranſit mundus, & concupiſcentia ejus.*

Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cùm hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas?

Lætus exitus, triſtem ſæpe reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte mane facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat: ſed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia

omnia elementa; nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere?

Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAP. XXI. *De compunctione cordis.*

1. SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Com-

Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit.

Mirum eſt, quòd homo poteſt umquam perfecte in hac vita lætari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ, conſiderat & penſat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum, non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpe vane ridemus, quando meritò flere deberemus.

Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia.

Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis.

Felix, qui à ſe abdicat, quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare.

Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur.

3. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi bene te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum.

Habeas ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas teipſum ſpecialitèr, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi grave,

grave, quia non habes te ſatis bene & circumſpecte, ſicut deceret Dei ſervum, & devotum religioſum converſari.

Vtilius eſt ſæpe & ſecurius, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipue.

Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo eſt perfecte compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus.

Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi.

Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic vivit.

Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata & vitia noſtra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quam de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni ſive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6. Sæpe eſt inopia ſpiritus, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in menſura.*

CAP. XXII. *De conſideratione humanæ miſeriæ.*

1. MIſer es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi, ſicut vis & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundum ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram.

Nemo eſt in mundo, ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamvis Rex ſit vel Papa.

Quis eſt, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens & excelſus?

Sed attende ad cœleſtia bona,& videbis quod omnia iſta temporalia, nulla ſunt; ſed valde incerta & magis gravantia, quia nunquam ſine ſollicitudine & timore poſſidetur.

Non eſt hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas.

Vere miſeria eſt,vivere ſuper terram.

Quanto homo voluerit eſſe ſpiritualior, tanto præſens vita fit ei amarior; quia ſentit melius, & videt clarius, humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere; vere magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo, neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo.

Vnde Propheta devote rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: *De neceßitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hic ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O inſani & infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil niſi carnalia ſapiant.

Sed miſeri adhuc in fine graviter ſentient, quam vile & nihilum erat quod amaverunt.

Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſum ad manſura & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia: adhuc habes tempus & horam.

Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus eſt emendandi.

Quando male habes, & tribularis, nunc tempus eſt promerendi.

Oportet te tranſire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium.

Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis.

Quam diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa.

Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes.

Merito ergo nosipſos humiliare poſſumus, nec umquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus.

Cito etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam mane?

Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit & ſecuritas, cum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in converſatione noſtra.

Bene opus eſſet, quod adhuc iterum inſtrueremur, tamquam boni novitii, ad mores optimos: ſi forte ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

CAP. XXIII. *De meditatione mortis.*

1. Valde cito erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo eſt, non cras comparet.

Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie eſſes moriturus.

Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres.

Melius eſſet peccata cavere, quam mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta; & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

2. Quid prodeſt diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah, longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpe culpam magis auget.

Vtinam

Vtinam per unam diem bene eſſemus converſati in hoc mundo!

Multi annos computant converſionis, ſed ſæpe parvus eſt fructus emendationis.

Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutius vivere.

Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit.

Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem viam tranſibis.

3. Cum mane fuerit, puta te ad veſperum non perventurum.

Veſpere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut numquam te imparatum mors inveniat.

Multi ſubito & improviſe moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt.

Quando illa extrema hora venerit, multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quia tam negligens & remiſſus fuiſti.

4. Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contem-

ptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cujuslibet adverſitatis pro amore Chriſti.

Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multùm peregrinantur, raro ſanctificantur.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas.

Melius eſt nunc tempeſtive providere, & aliquid boni præmittere, quam ſuper aliorum auxilio ſperare.

Si non es pro teipſo ſollicitus modo, quis erit ſollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus eſt valde pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor, quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis; & neſcio, an impetrabis.

6. Eia chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, ſi modo ſemper timoratus

ratus fueris, & ſuſpectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere, quam timere.

Diſce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Chriſto.

Diſce nunc omnia contemnere, ut tunc poſſis libere ad Chriſtum pergere.

Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah ſtulte, quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas ſecurum?

Quam multi decepti ſunt, & inſperate de corpore extracti?

Quoties audiſti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tamquam umbra ſubito pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te.

Age, age nunc chariſſime, quidquid agere potes: quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter ſalutem tuam, nihil cogites; ſolum quæ Dei ſunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tamquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem civitatem.

Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum, poſt mortem, feliciter tranſire. Amen.

CAP. XXIV. *De judicio, & pœnis peccatorum.*

1. IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis Iudicem, cui nihil eſt occultum: qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit; ſed, quod juſtum eſt, judicabit.

O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

Vt quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi; ſed unuſquiſque ſufficiens onus erit ſibiipſi?

Nunc

Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quam de ſua injuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miſeretur, quam iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubjugare conatur.

Melius eſt modo purgare peccata, & vitia reſecare, quam in futuro purganda reſervare.

Vere nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua?

Quanto amplius tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tanto durius poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas.

In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac famæ cruciabuntur.

Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nul

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit.

Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari miſerrima egeſtate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna quam hic centum anni in graviſſima pœnitentia.

Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hic tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis.

Eſto modo ſollicitus & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii ſecurus ſis cum Beatis.

Tunc enim *juſti ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt, & depreſſerunt.*

Tunc ſtabit ad judicandum, qui modo ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quam

quam ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita.

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatiũ.

Tunc juvabit plus conſtans patientia, quam omnis mundi potentia.

Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia, quam omnis ſecularis aſtutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quam docta philoſophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus theſaurus terrigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quam ſuper delicata comeſtione.

Tunc potius gaudebis de ſervato ſilentio, quam de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba.

Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena.

Diſce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hic primo proba, quid poſſis poſtea.

Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre?

Si modo modica paſſio tàm impatien-

tem

tem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7. Si uſque in hodiernam diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, ſi mortẽ & judiciũ timeat.

Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coërceat.

Qui vero timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAP. XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.*

1. ESto vigilans & diligens in Dei ſervitio; & cogita frequenter: Ad quid veniſti, & cur ſeculum reliquiſti?

Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia merce-

mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc amplius timor, aut dolor, in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imo perpetuam lætitiam, invenies.

Si tu permanſeris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debet, quod ad palmam pervenies: ſed ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe revolvit, dicens: O ſi ſcirem, quòd adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intus reſponſum: Quod ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris.

Moxque conſolatus, & confortatus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio.

Noluitque curioſe inveſtigare, ut ſciret, quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem*

(ait Propheta) *& inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus.*

Vnum eſt, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis, ſeu labor certaminis.

Enimvero, illi maxime præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æque multum, ad vincendum & moriendum.

Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes.

Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſe inclinatur; & ferventer inſtare pro bono, quo amplius quis indiget.

Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis diſplicent.

5. Vbique profectum tuum capias: ut ſi bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehenſibile conſideraveris, cave ne idem facias; aut ſi aliquando feciſti, citius emendare te ſtudeas.

Sicut

Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris.

Quam jucundum & dulce eſt, videre fervidos & devotos fratres, bene morigeratos & diſciplinatos!

Quam triſte eſt & grave, videre inordinate ambulantes: qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent!

Quam nocivum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6. Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Bene verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti.

Religioſus, qui ſe intente & devote in ſanctiſſima vita & paſſione Domini exercet, omnia utilia & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inveniet: nec opus eſt, ut extra Ieſum aliquid melius quærat.

O ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quam cito & ſufficienter docti eſſemus!

7. Religioſus fervidus, omnia bene portat & capit, quæ illi jubentur.

Religioſus negligens & tepidus, habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam: quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.

Religioſus extra diſciplinam vivens, gravi patet ruinæ.

Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit: quia unum aut reliquum ſibi diſplicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religioſi, qui ſatis arctati ſunt, ſub diſciplina clauſtrali?

Raro exeunt, abſtracte vivunt, pauperrime comedunt, groſſe veſtiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt.

Attende Carthuſienſes, Ciſtertienſes, & diverſæ Religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt.

Et ideo turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religioſorum incipit Deo jubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare!

O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multò felicior eſſes quam modo, cum carni ex qualicumque neceſſitate ſervis.

Vtinam

Vtinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolum ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis rarò deguſtamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primo perfecte ſapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur: ſed ponit ſe integre & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, ſed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deſerviunt.

11. Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſollicitudine & diligentia, numquam acquires virtutes.

Si incipis tepeſcere, incipies male habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad omnia eſt paratus.

Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, quam corporalibus inſudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuoſe.

Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum; & quidquid de aliis ſit, non negligas teipſum.

Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

FINIS Lib. I.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER SECUNDUS.

Ad monitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.

De interna converſatione.

1. REgnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire.

Eſt enim *regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu ſancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi conſolationem ſuam: ſi dignam illi ab intus paraveris manſionem.

Omnis gloria ejus, & decor, ab intra eſt, & ibi complacet ſibi.

Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eia anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.*

Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum.

Cum Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare.

Homines enim cito mutantur, & deficiunt velociter: Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat uſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiamſi utilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat.

Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è converſo, ſæpe ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut melius fuerit.

Non

Non habes hic manentem civitatem; & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intime fueris unitus.

4. Quid hic circumſpicis, cum iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio, &, ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda.

Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur.

Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Ieſu, devote confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties; nec multum curabis hominum deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri?

Chriſtus habuit adverſarios & oblo-

cutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Vnde coronabitur patientia tua, ſi nihil adverſitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti?

Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6. Si ſemel perfecte introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Ieſu facit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Ieſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum libere convertere, & elevare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitive quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic vere ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quam ab hominibus.

Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus, cito ſe recolligit: quia numquam ſe totum ad exteriora effundit.

Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res

res eveniunt, ſic ſe illis accommodat.

Qui intus bene diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & perverſos hominum geſtus.

Tantum homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8. Si recte tibi eſſet, & bene purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideo multa tibi diſplicent, & ſæpe conturbant: quia adhuc non es perfecte tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis.

Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exterius, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interius.

CAP. II. *De humili ſubmiſſione.*

1. NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.

Habeas conſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi

randi te, & ideo te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpe valde prodeſt, ad majorem humilitatem ſervandam, quod defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt ſuam depreſſionem, levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulciter trahit & invitat.

Humilis accepta confuſione, ſatis bene eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

CAP. III. *De bono pacifico homine.*

1. TEne te primo in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodeſt, quam bene doctus.

Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit.

Qui

Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem male contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quid alii facere tenentur: & negligit, quid ipſe teneatur.

Habe ergo primo zelum ſuper teipſum, & tunc juſte zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Iuſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si portari vis, porta & alium.

Vide, quàm longe es adhuc à vera charitate & humilitate: quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantum ſibi.

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari: hoc enim omnibus naturaliter placet; & unusquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit.

Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacifice poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt

3. Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores.

Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent.

Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potius in humili ſufferentia ponenda, quam in non ſentiendo contraria.

Qui melius ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui & dominus mundi, amicus Chriſti & hæres cœli.

CAP. IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.*

1. DVabus alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate.

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat.

Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura

creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.

Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & bene caperes.

Cor purum, penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquiſque intus eſt, taliter judicat exterius.

Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſſidet puri cordis homo.

Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc melius novit mala conſcientia.

Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo integre ad Deum ſe convertens, à torpore exuitur; & in novum hominem transmutatur.

2. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem.

Sed quando perfecte incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ ſibi prius gravia eſſe ſentiebat.

CAP. V. *De propria conſideratione.*

1. NOn poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpe gratia nobis deeſt, & ſenſus.

Modi-

Modicum lumen eſt in nobis, & hoc cito per negligentiam amittimus.

Sæpe etiam non advertimus, quod tam cæci intus ſumus.

Sæpe male agimus, & pejus excuſamus.

Paſſione interdum movemur, & zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, & noſtra majora pertranſimus.

Satis cito ſentimus & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantum alii de nobis ſuſtinent, non advertimus.

Qui bene & recte ſua ponderaret, non eſſet, quod de alio graviter judicaret.

2. Internus homo ſui ipſius curam omnibus curis anteponit, & qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Numquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris.

Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Vbi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti.

Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet, quod totum adhuc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas.

3. Mul-

3. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerves.

Valde deficies, ſi aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi pure Deus, aut de Deo ſit.

Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa.

Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAP. VI. *De lætitia bonæ conſcientiæ.*

1. GLoria boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ.

Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam.

Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter adverſa.

Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta.

Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, niſi cum benefeceris.

Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem:

quia *non eſt pax impiis, dicit Dominus.*

Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient ſuper nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non eſt grave amanti: ſic enim gloriari, eſt gloriari in cruce Domini.

Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur.

Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia.

Bonorum gloria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. Iuſtorum lætitia de Deo, & in Deo eſt: & gaudium eorum, de veritate.

Qui veram & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit gloriam; aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur cœleſtem.

Magnã habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facile erit contentus & pacatus, cujus conſcientia munda eſt.

Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris.

Quod es, hoc es; nec major dici vales, quam Deo teſte ſis.

Si attendis, quid apud te ſis intus; non curabis, quid de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus vero penſat intentiones.

Bene ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt.

Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ, ſignum eſt.

4. Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet quod totaliter ſe Deo commiſit.

Non enim, qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paulus) *ſed quem Deus commendat.*

Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

CAP. VII. *De amore* IESU *ſuper omnia.*

1. BEatus, qui intelligit, quid ſit amare Ieſum: & contemnere ſeipſum, propter Ieſum.

Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Ieſus vult ſolus ſuper omnia amari.

Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis: dilectio Ieſu, fidelis & perſeverabilis.

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Ieſum, firmabitur in ævum.

Illum dilige, & amicum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſive velis, ſive nolis.

2. Teneas te apud Ieſum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, ſolus te poteſt juvare.

Dilectus tuus talis eſt naturæ, ut alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, & tamquam rex in proprio throno ſedere.

Si ſcires te bene ab omni creatura evacuare, Ieſus deberet libenter tecum habitare.

Pæne totum perditum invenies, quidquid extra Ieſum, in hominibus poſueris.

Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia *omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet.*

3. Cito decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantum aſpexeris.

Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpius detrimentum.

Si quæris in omnibus Ieſum, invenies utique Ieſum.

Si autem quæris teipſum, invenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem.

Plus

Plus enim homo nocivior ſibi, ſi Ieſum non quærit, quam totus mundus, & omnes ſui adverſarii.

CAP. VIII. *De familiari amicitia* IESV.

I. QVando Ieſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur: quando vero Ieſus non adeſt, totum durum eſt.

Quando Ieſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt: ſi autem Ieſus unum tantum verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur.

Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magiſter adeſt, & vocat te?*

Felix hora, quando Ieſus vocat de lacrymis ad gaudium ſpiritus!

Quam aridus & durus es ſine Ieſu! Quam inſipiens & vanus, ſi cupis aliquid extra Ieſum!

Nonne hoc eſt majus damnum, quam ſi totum perderes mundum?

2. Quid poteſt tibi mundus conferre, ſine Ieſu?

Eſſe ſine Ieſu, gravis eſt infernus: & eſſe cum Ieſu, dulcis paradiſus.

Si fuerit tecum Ieſus, nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit Ieſum, invenit theſau-

rum bonum, imo bonum ſuper omne bonum.

Et qui perdit Ieſum, perdit nimis multum, & plus quam totum mundum.

Pauperrimus eſt, qui vivit ſine Ieſu: & ditiſſimus, qui bene eſt cum Ieſu.

3. Magna ars eſt, ſcire cum Ieſu converſari; & ſcire Ieſum tenere, magna prudentia.

Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Ieſus.

Sis devotus & quietus, & manebit tecum Ieſus.

Potes cito fugare Ieſum, & gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare.

Et ſi illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum?

Sine amico, non potes bene vivere; & ſi Ieſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus.

Fatue igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium, quam Ieſum offenſum.

Ex omnibus ergo charis, ſit Ieſus ſolus dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter Ieſum, Ieſus autem propter ſeipſum.

Solus Ieſus Chriſtus ſingulariter eſt aman-

amandus; qui ſolus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipſum, & in ipſo, tam amici quam inimici, tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant & diligant.

Nunquam cupias ſingulariter laudari vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet.

Nec velis, quod aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore: ſed ſit Ieſus in te, & in omni bono homine.

5. Eſto purus & liber ab intus, ſine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te eſſe nudum, & purum cor ad Deum gerere: ſi vis vacare & videre, quam ſuavis ſit Dominus.

Et revera ad hoc non pervenies, niſi gratia ejus fueris præventus & intractus: ut omnibus evacuatis & licentiatis, ſolus cum ſolo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantum ad flagella relictus.

In his non debet dejici, nec deſperare; ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſupervenientia ſibi ad laudem Ieſu Chriſti perpeti: quia poſt hiemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies; & poſt tempeſtatem magna ſerenitas.

CAP. IX. *De carentia omnis ſolatii.*

1. NOn eſt grave, humanum contemnere ſolatium, cum adeſt divinum.

Magnum eſt, & valde magnum, tam humano quam divino poſſe carere ſolatio: & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere.

Quid magni eſt, ſi hilaris ſis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, ſi onus non ſentit: qui portatur ab omnipotente, & ducitur à ſummo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur à ſeipſo.

Vicit ſanctus martyr Laurentius ſeculum, cum ſuo ſacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei ſacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Chriſti, etiam à ſe tolli clementer ferebat.

Amore igitur creatoris, amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio,

tio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita & tu aliquem neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere.

Nec graviter feras, cum ab amico derelictus fueris; ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. Multum & diu oportet hominem in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plene ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere.

Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facile labitur ad conſolationes humanas.

Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cum igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio.

Cum ablata fuerit conſolatio, non

ſtatim deſperes: ſed cum humilitate & patientia, expecta cœleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem.

Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit ſæpe talis alternationis modus.

5. Vnde quidam, præſente jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea, Non movebor in æternum.*

Abſente vero gratia, quid in ſe fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantius Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur dicens: *Audivit Dominus, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertiſti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitia.*

Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit, ſecundum ſuæ beneplacitum voluntatis. Vnde beatus Iob ait: *Viſitas eum diluculo, & ſubito probas illum.*

6. Super

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cœleſtis?

Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles; ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri, ſive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus.

Tunc non eſt melius remedium quam patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Numquam inveni aliquem tam religioſum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit fervoris diminutionem.

Nullus ſanctus fuit tam alte raptus & illuminatus, qui prius, vel poſtea, non fuerit tentatus.

Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim ſequentis conſolationis, tentatio præcedens eſſe ſignum.

Nam tentationibus probatis, cœleſtis promittitur conſolatio. *Qui vicerit,* inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ.*

8. Datur autem conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa.

Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideo non ceſſes te præparare ad certamen: quia à dextris & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui numquam quieſcunt.

CAP. X. *De gratitudine pro gratia Dei.*

1. CVr quæris quietem, cum natus ſis ad laborem?

Pone te ad patientiam magis, quam ad conſolationes: & ad crucem portandam magis, quam ad lætitiam.

Quis enim ſecularium non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet?

Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales vero deliciæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infuſæ.

Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu ceſſat.

2. Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſui.

Deus

Deus bene facit conſolationis gratiam dando: ſed homo male agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo.

Et ideo non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori: nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia, digne gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3. Nolo conſolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum, ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne deſiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde ſemper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potius ſe pauperem & nudum confitebitur.

Da Deo, quod Dei eſt: & tibi adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa, deberi ſentias.

4. Pone te ſemper ad infimum, &

dabitur

dabitur tibi ſummum : nam ſummum non ſtat ſine infimo.

Summi ſancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe : & quanto glorioſiores, tanto in ſe humiliores.

Pleni veritate & gloria cœleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi.

In Deo fundati & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati.

Et qui totum Deo adſcribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt : ſed gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, volunt : & Deum in ſe & in omnibus ſanctis laudari ſuper omnia cupiunt, & ſemper in idipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo : & magis contemptibile, pro ſpeciali dono.

Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum eſt, quod à ſummo Deo donatur.

Etiamſi pœnas & verbera dederit, gratum eſſe debet : quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ſublata. Oret ut redeat : cautus ſit & humilis, ne amittat.

CAP.

CAP. XI. *De paucitate amatorum crucis* IESV.

1. HAbet Ieſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis.

Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis.

Plures invenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere.

Multi Ieſum ſequuntur uſque ad fractionem panis: ſed pauci uſque ad bibendum calicem paſſionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntur.

Multi Ieſum diligunt, quamdiu adverſa non contingunt.

Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt.

Si autem Ieſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Ieſum propter Ieſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione, benedicunt.

Et

Et ſi numquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3. O quantum poteſt amor Ieſu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt?

Nonne amatores ſui magis, quam Chriſti probantur, qui ſua commoda & lucra ſemper meditantur?

Vbi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4. Raro invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus.

Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt.

Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt.

Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longe eſt.

Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: ſcilicet unum, quod ſumme ſibi neceſſarium eſt.

Quid illud? Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat; nihil

hilque de privato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil ſe feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronuntiet, ſicut Veritas ait: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite, Servi inutiles ſumus.*

Tunc vere pauper, & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere: *Quia unicus & pauper ſum ego.*

Nemo tamen iſto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui ſe & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

CAP. XII. *De regia via ſanctæ Crucis.*

1. DVrus multis videtur hic ſermo: *Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Ieſum.*

Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: *Diſcedite à me maledicti, in ignem æternum.*

Qui enim modo libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc ſignum crucis erit in cœlo, cum Dominus ad judicandum venerit.

Tunc

Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Chriſtum judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum:

In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus: in cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus: in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis.

Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam.

Præceſſit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet: & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris: & non invenies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infra, niſi viam ſanctæ crucis.

Diſpone & ordina omnia ſecundum tuum

tuum velle & videre: & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut invite; & ita crucem ſemper invenies.

Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius eſt, ſæpe tibimetipſi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati.

Crux ergo ſemper parata eſt, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicumque cucurreris: quia ubicumque veneris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies.

Converte te ſupra, converte te infra: converte te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Chriſtum judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum:

In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus: in cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus: in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis.

Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam.

Præceſſit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet: & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris: & non invenies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infra, niſi viam ſanctæ crucis.

Diſpone & ordina omnia ſecundum tuum

tuum velle & videre: & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut invite; & ita crucem ſemper invenies.

Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius eſt, ſæpe tibimetipſi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati.

Crux ergo ſemper parata eſt, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicumque cucurreris: quia ubicumque veneris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies.

Converte te ſupra, converte te infra: converte te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

Si invite portas, onus tibi facis, & teipſum magis gravas: & tamen oportet ut ſuſtineas.

Si abjicis unam crucem, aliam proculdubio invenies, & forſitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis ſanctorum in mundo, ſine cruce & tribulatione fuit?

Nec enim Ieſus Chriſtus, Dominus noſter, una hora ſine dolore paſſionis fuit, quamdiu vixit. *Oportebat* (ait) *Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis?

7. Tota vita Chriſti, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium?

Erras, erras, ſi aliud quæris, quam pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis, plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus.

Et quanto altius quis in ſpiritu profecerit, tanto graviores ſæpe cruces invenit: quia exilii ſui pœna, magis ex amore creſcit.

8. Sed

8. Sed tamen, iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis.

Nam dum ſponte ſe illi ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis convertitur.

Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto ſpiritus amplius per internam gratiam roboratur.

Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adverſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti, ut ſe ſine dolore & tribulatione eſſe non vellet: quoniam tanto ſe acceptiorem Deo credit, quanto plura & graviora pro eo perferre potuerit.

Non eſt iſtud hominis virtus, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit in carne fragili; ut quod naturaliter ſemper abhorret & fugit, hoc fervore ſpiritus aggrediatur & diligat.

9. Non eſt ſecundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare & ſervituti ſubjicere: honores fugere, contumelias libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere & deſpici optare: adverſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare.

Si ad te ipſum reſpicis, nihil hujuſmodi ex te poteris.

Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubjicientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus.

10. Pone te ergo, ſicut bonus & fidelis ſervus Chriſti, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adverſa & varia incommoda, in hac miſera vita: quia ſic tecum erit, ubicumque fueris: & ſic revera invenies, ubicumque latueris.

Oportet ita eſſe: & non eſt remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quam ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus ejus eſſe, & partem cum eo habere deſideras.

Conſolationes Deo committe: faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit.

Tu vero, pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes: quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiamſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto: tunc bene tecum eſſe æſtima, quia

quia inveniſti paradiſum in terra.

Quamdiu pati grave tibi eſt, & fugere quæris; tamdiu male habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet cito melius, & pacem invenies.

Etiamſi raptus fueris uſque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. *Ego* (inquit Ieſus) *oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuo illi ſervire placet.

13. Vtinam dignus eſſes aliquid pro nomine Ieſu pati: quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Merito deberes libenter modicum pati pro Chriſto, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quiſque plus ſibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit.

Nemo aptus eſt ad comprehenden-

dum cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto adverſa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quam libenter pati pro Chriſto.

Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes, pro Chriſto adverſa pati, quam multis conſolationibus recreari: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim ſtat meritum noſtrum, & profectus ſtatus noſtri, in multis ſuavitatibus & conſolationibus: ſed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & utilius ſaluti hominum, quam pati, fuiſſet; Chriſtus utique verbo & exemplo oſtendiſſet.

Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque eum ſequi cupientes, manifeſte ad crucem portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.*

Omnibus ergo perlectis & ſcrutatis, ſit hæc concluſio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

FINIS *Lib.* II.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna ſui parte per modum colloquii inter Deum & hominem; ſeu Dominum & ſervum *ſcriptus eſt, diligenter obſervandum* lectori, *ubi vices loquendi mutentur. alias vis verborum, & ſcopus pii* ſcriptoris *ſæpe lectorem fugiet. Itaque nos diſtinctionis gratia literas D. & S. id eſt,* Dominus & Servus, *appoſuimus.*

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

1. A*Udiam, quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quæ Dominum in

in ſe loquentem audit: & de ore ejus, conſolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt.

Beatæ plane aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare.

Beati, qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſeculi ſe excutiunt.

Animadverte hæc anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia: ut poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus:

2. D. Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna.

Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à creatore deſerta?

Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAP. II. *Rogat ut Deum intus ſibi loquentem audiat.*

Serv. LOquere Domine, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.*

Inclina cor meum in verba oris tui; fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Iſraël ad Moyſen: *Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.*

Non ſic Domine, non ſic oro: ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſideranter obſecro: *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus.*

Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed tu potius loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum: quia tu ſolus ſine eis potes me perfecte imbuere; illi autem ſine te nihil proficient.

2. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt.

Pulchriter dicunt; ſed, te tacente, cor non accendunt.

Literas tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu referas intellectum ſignatorum.

Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficiendum.

Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum.

Illi foris tantum agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas.

Illi exterius rigant, ſed tu fœcunditatem donas.

Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne forte moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantum foris admonitus, & intus non accenſus:

Ne ſit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſervatum.

Loquere igitur *Domine, quia audit ſervus tuus: verba* enim *vitæ æternæ habes.*

Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP. III. *Quod verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quod multi ea non ponderant.*

1. *Dom.* AVdi fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſophorum & Sapientium hujus mundi ſcientiam excedentia.

Verba

Verba mea ſpiritus & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda.

Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda.

S. Et dixit: *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum; ut mitiges ei à diebus malis*, & non deſoletur in terra.

2. D. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & uſque nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt & duri.

Plures mundum libentius audiunt, quam Deum: facilius ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quam Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia & parva, & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce Sidon, ait mare.* Et ſi cauſam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes ſemel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promiſſione, die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed,

Qu
bet
5
me
ad
fer
m
qu
fu
tu
ir
li
&
v
h
r

ſpernit ea, ha-
viſſimo die.
omnia bona
m, ut audeam
pauperrimus
s vermiculus,
temptibilior,
eo.
ne, quia nihil
ue valeo.
tus & ſanctus;
præſtas, omnia
em inanem re-

num tuarum,
a tua, qui non

me tolerare in
e confortaverit
?
iam à me: noli
ongare: noli
rahere, ne fiat
qua tibi.
cere voluntatem
e digne & hu-
ſapientia mea
e cognoſcis, &
et mundus, &
mundo.

CAP.

3. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubeſce ergo ſerve piger & querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam.

Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem.

Equidem ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria.

Quod non intelligis cum legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui

Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eum in noviſſimo die.

5. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiculus, multo pauperior & contemptibilior, quam ſcio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens.

Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat *anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi.*

Domine, *doce me facere voluntatem tuam*, doce me coram te digne & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

3. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubeſce ergo ſerve piger & queruloſe, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam.

Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem.

Equidem ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria.

Quod non intelligis cum legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui

Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eum in noviſſimo die.

5. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiculus, multo pauperior & contemptibilior, quam ſcio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens.

Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat *anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi.*

Domine, *doce me facere voluntatem tuam*, doce me coram te digne & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAP.

CAP. IV. *Quod in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.*

1. *D.* Fili, ambula coram me in veritate, & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à ſeductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, vere liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine verum eſt. Sicut dicis, ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipſa me cuſtodiat, & uſque ad ſalutarem finem conſervet.

Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. *D.* Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua, cum diſplicentia magna & mœrore: & numquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona.

Revera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus.

Ex te ſemper ad nihil tendis; cito laberis, cito vinceris; cito turbaris, cito diſſolveris. Non

Non habes quidquam unde poſſis gloriari, ſed multa unde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretioſum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nihil vere laudabile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt.

Placeat tibi ſuper omnia æterna Veritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas.

Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugias, ſicut vitia & peccata tua: quæ magis diſplicere debent, quam quælibet rerum damna.

Quidam non ſincere coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes.

Hi ſæpe in magnas tentationes & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis adverſante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quam multa bona neglexiſti.

Quidam ſolum portant ſuam devotionem in libris, quidam in imagini-

bus

bus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde.

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte deſiderare.

CAP. V. *De mirabili effectu divini amoris.*

1. S. BEnedico te Pater cœleſtis, Pater Domini mei Ieſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione.

Benedico te ſemper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu ſancto paracleto in ſecula ſeculorum.

Eia Domine Deus amator ſancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei.

Tu

Tu ſpes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari & conſolari: propterea viſita me ſæpius, & inſtrue diſciplinis ſanctis.

Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. *D.* Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolum leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit.

Amor Ieſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat.

Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat.

Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in

cœlo & in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber eſt, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona.

Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit.

Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quam valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma & ardens facula, surſum erumpit, ſecureque pertranſit.

Si quis amat, novit quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6. S. Dila-

6. S. Dilata me in amore, ut diſcam interiori cordis ore deguſtare, quam ſuave ſit amare, & in amore liqueſieri & natare.

Tenear amore, vadens ſupra me, præ nimio fervore & ſtupore.

Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te pluſquam me, nec me niſi propter te: & omnes in te, qui vere amant te, ſicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. D. Eſt amor velox, ſincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum numquam quærens.

Ubi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus.

Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo devotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAP. VI. *De probatione veri amatoris.*

I. *D.* FIli, non es adhuc fortis & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avide conſolationem quæris.

Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in adverſis diſpliceo.

2. Prudens amator, non tam donum amantis conſiderat, quam dantis amorem.

Affectum potius attendit, quam cenſum: & infra dilectum, omnia data ponit.

Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum.

Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis ſentis, quam velles.

Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cœleſtis: ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit.

Certare

Certare autem adverſus incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemque ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacumque materia ingeſtæ.

Forte ſerva propoſitum, & intentionem rectam ad Deum.

Nec eſt illuſio, quod aliquando in exceſſum ſubito raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invite magis pateris, quam agis: & quam diu diſplicent & reniteris, meritum eſt & non perditio.

4. Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem: ut ab oratione revocet, & ſacra lectione.

Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Sibi imputa, cum mala inſerit & immunda. Dicito illi:

Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam: ſed Ieſus mecum erit, tamquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus.

Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quam tibi conſentire.

Tace & obmuteſce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliris moleſtias. *Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo?*

Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia & ſuperbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pæne incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum de ſe ſtulte præſumentium.

CAP. VII. *De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.*

1. *D.* FIli, utilius eſt tibi & ſecurius, devotionis gratiam abſcondere,

dere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tamquam indigno datam timere.

Non eſt huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quam miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia.

Nec eſt in eo tantum ſpiritualis vitæ profectus, cum conſolationis habueris gratiam: ſed cum humiliter, & abnegate, patienterque tuleris ejus ſubtractionem: ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omnino dilabi permittas:

Sed ſicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides.

Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non amplius.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerunt quam potuerunt,

non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes quam rationis judicium.

Et quia majora præſumpſerunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt.

Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum poſuerunt nidum ſibi: ut humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare.

Qui adhuc novi ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3. Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu noluerint.

Raro ſibi ipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quam magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia.

Melius eſt tibi minus habere, quam multum unde poſſes ſuperbire.

Non ſatis diſcrete agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam ſatis virtuoſe ſapit, qui tempore adverſitatis & cujuſque gravitatis,

tatis, nimis deſperate ſe gerit, & minus fidenter de me, quam oportet, recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpe tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur.

Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam cito in periculum, & offenſam.

Conſilium bonum eſt, ut, fervoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita & denuo lucem poſſe reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Vtilior eſt ſæpe talis probatio, quam ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu:

Sed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus, ſi Dei honorem pure & integre ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quam honorari.

CAP. VIII. *De vili æſtimatione ſuiipſius, in oculis Dei.*

1. S. L*Oquar ad Dominum meum, cum ſim pulvis & cinis?* Si me amplius reputavero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum.

Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quo deveni: quia nihil ſum, & neſcivi.

Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: ſi autem ſubito me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio.

Et mirum valde, quod ſic repente ſublevor, & tam benigne à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innu-

meris

meris (ut vere dicam) eripiens malis.

Me ſiquidem male amando, me perdidi; & te ſolum quærendo, & pure amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

Quia tu, ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id quam audeo ſperare vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus: quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas numquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longe à te averſis.

Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

Cap. IX. *Quod omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.*

1. *D.* Fili, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & ultimatus, ſi vere deſideras eſſe beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpius ad ſeipſum & ad creaturas male incurvatus.

Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis & areſcis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum qui omnia dedi.

Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideo ad me, tam-

quam

Cap. VIII. *De vili æſtimatione ſuiipſius, in oculis Dei.*

1. S. **L**Oquar ad Dominum meum, *cum ſim pulvis & cinis?* Si me amplius reputavero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum.

Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quo deveni: quia nihil ſum, & neſcivi.

Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: ſi autem ſubito me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio.

Et mirum valde, quod ſic repente ſublevor, & tam benigne à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innu-

meris

meris (ut vere dicam) eripiens malis.

Me ſiquidem male amando, me perdidi; & te ſolum quærendo, & pure amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

Quia tu, ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id quam audeo ſperare vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus: quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas numquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longe à te averſis.

Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAP. IX. *Quod omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.*

1. *D.* FIli, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & ultimatus, ſi vere deſideras eſſe beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpius ad ſeipſum & ad creaturas male incurvatus.

Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis & areſcis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum qui omnia dedi.

Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideo ad me, tam-

quam ad ſuam originem, cuncta ſunt reducenda.

2. Ex me puſillus & magnus, pauper & dives, tamquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi ſponte & libere deſerviunt, gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impedietur & anguſtiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum te habere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et ſi intraverit cœleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si recte ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia *nemo bonus, niſi ſolus Deus*, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAP. X. *Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.*

1. S. NVnc iterum loquar, Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excelſo.

O quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſervientibus?

Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maxime oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non eſſem, feciſti me: & cum errarem longe à te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi: & præcepiſti ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

Quomodo potero tui obliviſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui & perii?

Feciſti, ultra omnem ſpem, miſericordiam cum ſervo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti.

Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſeculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant.

Numquid magnum eſt, ut tibi ſerviam

viam, cui omnis creatura ſervire tenetur?

Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed hoc potius magnum mihi & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio.

Verumtamen vice verſa, tu magis mihi ſervis, quam ego tibi.

Ecce, cœlum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſto ſunt, & faciunt quotidie quæcumque mandaſti.

Et hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti.

Tranſcendit autem hæc omnia, quia tu ipſe homini ſervire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Vtinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ!

Vtinam vel uno die dignum ſervitium exhibere ſufficerem!

Vere tu es dignus omni ſervitio, omni honore, & laude æterna.

Vere Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec umquam in laudibus tuis debeo faſtidire.

Sic volo, ſic deſidero: & quidquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi ſervire,

ſervire, & omnia propter te contĕnere.

Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti.

Invenient ſuaviſſimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata & jucunda Dei ſervitus, qua homo veraciter efficitur liber & ſanctus!

O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & ſemper optandum ſervitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

CAP. XI. *Quod deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.*

1. *D.* FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum bene didiciſti.

S. Quæ ſunt hæc, Domine?

D. Vt deſiderium tuum ponas totali-

ter ſecundum beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Deſideria te ſæpe accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt quod te impedit & gravat.

2. Cave ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne forte poſtea pœniteat, aut diſpliceat, quod primo placuit, & quaſi pro meliore zelaſti.

Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrænatione uti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes; vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubito turberis & corruas.

3. Interdum vero oportet violentia uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui.

Et

Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisſque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare.

CAP. XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.*

1. S. DOmine Deus, ut video patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea.

D. Ita eſt, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat:

Sed tunc etiam æſtimare te pacem inveniſſe, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorii?

De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum.

Vt ergo æterna futura ſupplicia poſſis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tollerare.

An putas, quod homines ſeculi hujus, nihil vel parum patiantur? Nec

hoc invenies etiamſi delicatiſſimos quæſieris.

2. Sed habent, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoque parum ponderant ſuas tribulationes.

3. D. Eſto, ita ſit, ut habeant quidquid voluerint: ſed quamdiu putas durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſeculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed & cum adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio ac timore, in eis quieſcunt.

Ex eadem namque re, unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iuſte illis fit; ut, quia inordinate delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

4. O quam breves, quam falſæ, quam inordinatæ & turpes omnes ſunt?

Verumtamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. (Eccli. 18.) Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. (Pſal. 36.)*

5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abun-

abundantius à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio.

Et quanto te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tanto in me ſuaviores & potentiores conſolationes invenies.

Sed primo, non ſine quadam triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges.

Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: ſed fervore ſpiritus frenabitur.

Inſtigabit & exacerbabit te ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur: inſuper & labore utili aditus ei magnus obſtruetur.

CAP. XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum* IESV *Chriſti.*

I. D. FIli, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter & ſponte ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt quod caro ſua necdum perfecte ſibi obedit, ſed ſæpè recalcitrat & remurmurat.

Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare.

Citius namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus.

Non eſt moleſtior & pejor animæ hoſtis, quam tu ipſe tibi, non bene concordans ſpiritui.

Oportet omnino verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem.

Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo plene te reſignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini ſubdis: quando ego omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubjeci?

Factus ſum omnium humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres.

Diſce obtemperare pulvis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incurvare.

Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum

tum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres:

Et ut ad veram ſubjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.*

1. S. INtonas ſuper me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valde.

Sto attonitus, & conſidero; quia cœli non ſunt mundi in conſpectu tuo.

Si in angelis reperiſti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me?

Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis quid præſumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas.

Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas.

Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas.

Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati vero, erigimur & vivimus.

Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3. O quam humiliter & abjecte mihi de meipſo ſentiendum eſt! quam nihili pendendum, ſi quid boni videar habere!

O quam profunde ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me eſſe invenio, quam nihil & nihil!

O pondus immenſum! ô pelagus intransnatabile: ubi nihil de me reperio, quam in toto nihil!

Vbi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Abſorpta eſt omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo?

Num-

Numquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? Iſa. 29.

Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo?

Non eum totus mundus erigit, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit.

Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum. Pſal. 116.*

CAP. XV. *Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.*

1. D. Fili, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris; tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium.

Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiamſi homini videatur rectum & bonum.

Difficile eſt pro vero judicare, utrum

ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu.

Multi in fine ſunt decepti, qui primo bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quidquid deſiderabile menti occurrit: maximeque cum propria reſignatione, mihi totum committendum eſt, atque dicendum:

Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud, ſicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & libere age mecum in omnibus.

In manu tua ſum, gyra & reverſa me per circuitum.

En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam digne & perfecte!

3. Concede mihi benigniſſime Ieſu gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret.

Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet.

Tua

Tua voluntas mea ſit, & mea voluntas, tuam ſemper ſequatur, & optime ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud poſſe velle aut nolle, niſi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſeculo.

Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te dura ſunt omnia & inquieta. *In* hac *pace in idipſum*, hoc eſt, in te uno ſummo æterno bono, *dormiam & requieſcam*. Amen.

CAP. XVI. *Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.*

1. QVidquid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatiũ meum, non hic exſpecto, ſed in poſterum.

Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus deliciis frui poſſem, certum eſt, quod diu durare non poſſent.

Vnde non poteris anima mea plene conſolari, nec perfecte recreari; niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium.

Expecta modicum anima mea, ex-

pecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo.

Si nimis inordinate iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia.

Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio.

Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiamſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata: ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit:

Non qualis videtur & laudatur à ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundicordes, quorum converſatio eſt in cœlis.

Vanum eſt & breve, omne humanum ſolatium.

Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique ſecum fert conſolatorem ſuum Ieſum, & dicit ad eum: Adeſto mihi Domine Ieſu, in omni loco & tempore.

Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio.

Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio pro ſummo ſolatio.

Non

Non enim *in perpetuum iraſcêris, neque in æternum comminaberis.*

CAP. XVII. *Quod omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.*

1. *D.* FIli, ſine me tecum agere, quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi.

Tu cogitas ſicut homo: tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus.

S. Domine, verum eſt quod dicis. Major eſt ſollicitudo tua pro me, quam omnis cura quam ego gerere poſſum pro me.

Nimis enim caſualiter ſtat, qui non projicit omnem ſollicitudinem ſuam in te.

Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æque ſemper benedictus.

D. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare.

Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendum.

Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & dives.

3. *S.* Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me.

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum.

Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis ſuper me.

Cap. XVIII. *Quod temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.*

1. *D.* Fili, ego deſcendi de cœlo pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente: ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei, uſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confuſiones & opprobria benigne ſuſtinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miracu-

raculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2. *S.* Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maxime implendo præceptum Patris tui; dignum eſt, ut ego miſellus peccator, ſecundum voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ, pro ſalute mea portem.

Nam etſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen jam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior.

Sed & multo magis conſolatoria, quam olim in Lege veteri fuerat, cum porta cœli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant.

Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum oſtendere?

Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra.

Niſi tu nos præceſſiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret?

Heu, quanti longe retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent!

Ecce, adhuc tepeſcimus, auditis tot ſignis tuis & doctrinis: quid fieret, ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus?

CAP. XIX. *De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.*

1. *D.* QVid eſt quod loqueris, fili? Ceſſa conqueri, conſiderata mea & aliorum Sanctorum paſſione.

Nondum uſque ad ſanguinem reſtitiſti.

Parum eſt quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima.

Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te diſponis, tanto ſapientius agis, & amplius promereris: feres quoque levius animo & uſu ad hoc non ſegniter paratis. Nec

Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuſcemodi mihi patienda ſunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ numquam cogitaveram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro.

Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3. Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono & ſancto viro, vel à perverſo & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotieſcumque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat:

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam.

Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recuſas coronari.

Si autem coronari deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter.

S:

Sine labore, non tenditur ad requiem: nec ſine pugna, pervenitur ad victoriam.

5. Fiat Domine mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam.

Tu ſcis, quod modicum poſſum pati, & quod cito dejicior, levi exurgente adverſitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

CAP. XX. *De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.*

1. S. CONfitebor adverſum me injuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpe parva res eſt, quæ me dejicit & contriſtat.

Propono me fortiter acturum: ſed cum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit.

Valde vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulum tutum, cum non ſentio, invenio me nonnumquam pæne devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam. Miſe-

Miſerere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus uſquequaque.

Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quod tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus.

Etſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie vivere in lite.

Exhinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multo facilius irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quam diſcedunt.

3. Vtinam, fortiſſime Deus Iſraël, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſſiſtasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit.

Robora me cœleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plene ſubacta, prævaleat dominari: adverſus quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima.

Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ; ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia!

Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperate.

4. Et quomodo poteſt amari vita

tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax ſit & vanus, nec tamen facile relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ: ſed pœnæ ac miſeriæ juſte ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5. Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſenſibus delicias reputat: quia Dei ſuavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtavit.

Qui autem mundum perfecte contemnunt, & Deo vivere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti divinam dulcedinem veris abrenuntiatoribus promiſſam, non ignorant; & quam graviter mundus errat, & varie fallitur, clarius vident.

CAP.

CAP. XXI. *Quod in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.*

1. S. SVper omnia, & in omnibus, requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe Sanctorum æterna requies.

Da mihi, dulciſſime & amantiſſime Ieſu, in te ſuper omnem creaturam requieſcere; ſuper omnem ſalutem & pulchritudinem; ſuper omnem gloriam & honorem; ſuper omnem potentiam & dignitatem; ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem; ſuper omnes divitias & artes; ſuper omnem lætitiam & exultationem; ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuavitatem & conſolationem; ſuper omnem ſpem & promiſſionem; ſuper omne meritum & deſiderium:

Super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: ſuper omne gaudium & jubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire:

Denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cœli: ſuper omnia viſibilia & inviſibilia, & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſu-

cientiſſimus & pleniſſimus: tu ſolus ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus:

Tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul & perfecte ſunt, & ſemper fuerunt, & erunt:

Atque ideo minus eſt & inſufficiens, quidquid præter teipſum mihi donas, aut de teipſo revelas, vel promittis, te non viſo, nec plene adepto:

Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſſime ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſſime, dominator univerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pauſandum in te?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quam ſuavis es Domine Deus meus?

Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo, non ſentiam me: ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum & modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpius conturbant,

bant, contriſtant, & obnubilant: ſæpius impediunt & diſtrahunt, alliciunt & implicant, ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus; præſto ſemper beatis ſpiritibus.

Moveat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra.

4. O Ieſu, ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ: apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi.

Vſquequo tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia.

Veni, veni: quia ſine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & ſine te, vacua eſt menſa mea.

Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5. Quærant alii pro te aliud, quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna.

Non reticebo, nec deprecari ceſſabo: donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

D. Ecce adſum. Ecce ego ad te, quia invocaſti me. Lacrymæ tuæ, & deſide-

rium animæ tuæ,humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me & adduxerunt ad te.

6. S. Et dixi: Domine, vocavi te, & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te.

Tu enim prior excitaſti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundum multitudinem miſericordiæ tuæ.

Quid habet ultra dicere ſervus tuus coram te, niſi ut humiliet ſe valde ante te, memor ſemper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim eſt ſimilis tui, in cunctis mirabilibus cœli & terræ.

Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentia tua reguntur univerſa.

Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul.

CAP. XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.*

1. S. APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam,

tuam, & cum magna reverentia ac diligenti conſideratione, beneficia tua, tam in generali quam in ſpeciali memorari: ut digne tibi exhinc valeam gratias referre.

Verum ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſolvere.

Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine ſpiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exteriùs vel interius, naturaliter vel ſupernaturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Etſi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te, nec minimum poteſt haberi.

Ille, qui majora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille major & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet; nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: ſed te potius atten-

attendere, & tuam bonitatem maxime laudare, quod tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione; tua munera largiris.

Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus.

Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Vnde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius & ſecundum homines laus & gloria apparet: ita ut conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modo gravitatem aut triſtitiam vel dejectionem inde concipiat, ſed potius conſolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares & domeſticos.

Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos *principes ſuper omnem terram conſtituiſti.*

Fuerunt tamen ſine querela converſati in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo, ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine tuo*; & quæ mundus abhorret, ipſi amplectérentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem tuorum beneficiorum, ita lætifi-

lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ:

De qua tantum contentari debet & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus:

En ita pacificus & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum conſolari, magiſque placere, quam omnia beneficia ſibi data vel danda.

CAP. XXIII. *De quatuor magnam importantibus pacem.*

1. *D.* FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire.

D. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem, quam tuam.

Elige ſemper minus, quam plus habere.

Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe.

Opta ſemper & ora, ut voluntas Dei integre in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. *S.* Domine, ſermo tuus iſte brevis, multum in ſe continet perfectionis.

Parvus eſt dictu, ſed plenus ſenſu, & uber in fructu.

Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum ſentio & gravatum, ab hac doctrina me receſſiſſe invenio.

Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam: ut poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

3. *Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice:* quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. *Pſalm.* 70.

Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

D. Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc ſpes & unica conſolatio mea, ad te in

te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam exſpectare.

4. *Clarifica* me, Ieſu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras univerſas.

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia pura.

Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, Quieſce; & Aquiloni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me.

Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cœleſti, miniſtra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum.

Eleva mentem preſſam mole peccatorum, & ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut, guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata, appetitum meum valet plenarie quietare & conſolari.

Iu

Iunge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te frivola ſunt univerſa.

CAP. XXII. *De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.*

1. *D.* FIli, noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me ſequere.

Quid enim ad te, utrum ille ſit talis vel talis, aut iſte ſic & ſic agit vel loquitur?

Tu non indiges reſpondere pro aliis, ſed pro te ipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognoſco: & cuncta, quæ ſub ſole fiunt, video: & ſcio, qualiter cum unoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda ſunt: tu vero ſerva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit.

Veniet ſuper eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2. Non ſit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Iſta

Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita revelarem, ſi adventum meum diligenter obſervares,& oſtium cordis mihi aperires.

Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

Cap. XXV. *In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.*

1. *D.* Fili, ego locutus ſum: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes deſiderant; ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea, cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua, erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſecutus fueris, poteris multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras.

Sed & de aliorum dictis vel factis nil temere judices: nec cum rebus, tibi non commiſſis, te implices; & poterit fieri, ut parum vel raro turberis.

2. Numquam autem ſentire aliquam

tu-

turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis.

Non ergo æſtimes te veram pacem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundum tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in iſtis, non cognoſcitur verus amator virtutis; nec in iſtis, conſiſtit profectus & perfectio hominis.

3. *S.* In quo ergo, Domine?

D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo quæ tua ſunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate:

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter proſpera & contraria, omnia æqua lance penſando.

Si fueris tam fortis & longanimus in ſpe, ut ſubtracta interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaveris, nec te juſtificaveris, quaſi hæc tantaque pati non deberes;

Sed me in omnibus diſpoſitionibus juſtificaveris, & ſanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit, quod rurſus in jubilo faciem meam ſis viſurus.

Quod

Quod ſi ad plenum tui ipſius contemptum perveneris, ſcito quod tunc abundantia pacis perfrueris, ſecundum poſſibilitatem tui incolatus.

CAP. XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quam lectio.*

1\. S. DOmine, hoc opus eſt perfecti viri, numquam ab intentione cœleſtium animum relaxare; & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2\. Obſecro te, piiſſime Deus meus, præſerva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus dejiciar.

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant; ne in libertatem ſpiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3\. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe,

intuitu

intuitu cujuſdam boni delectabilis præſentis, male allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & ſanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius.

Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi.

Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuaviſſimam ſpiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa.

Tribue talibus fomentis temperate uti, non deſiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam alias caro adverſus ſpiritum inſoleſceret.

Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAP. XXVII. *Quod privatus amor a ſummo bono maxime retardat.*

1. *D.* FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipſius eſſe.

Scito,

Scito, quod amor tuiipſius magis nocet tibi, quam aliqua res mundi.

Secundum amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret.

Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captivitate rerum.

Noli concupiſcere, quod non licet habere: noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quod non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: numquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui adverſetur.

3. Iuvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: ſed potius contempta, & deciſa ex corde radicitus.

Quod non tantum de cenſu æris & divitiarum intelligas, ſed de hono[ris] etiam ambitu, ac vanæ laudation[is]

ſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo.

Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à vero fundamento ſtatus cordis, hoc eſt, niſi ſteteris in me; permutare te potes, ſed non meliorare.

Nam occaſione orta & accepta, invenies quod fugiſti, & amplius.

4. Confirma me Deus, per gratiam ſancti Spiritus.

Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcumque rei: vilis aut pretioſæ; ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum:

Quia nihil permanens ſub ſole, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. O quam ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Domine cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cætera, ſecundum ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem:

Quia hæc magna ſapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem male blandienti præbere Sireni: ſic enim incepta pergitur via ſecure.

CAP.

CAP. XXVIII. *Contra linguas obtrectatorum.*

1. *D.* FIli, non ægre feras, ſi quidam de te male ſenſerint: & dixerint, quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere.

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2. Non ſit pax tua in ore hominum: ſive enim bene ſive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace.

Ex ordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAP. XXIX. *Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.*

1. SIt nomen tuum, Domine, benedictum in ſecula: quia voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me.

Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine, modo ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo bene, ſed multum vexor à præſenti paſſione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valide humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere poſſum, & quo ibo ſine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & gravari.

Oportet utique ut ſuſtineam; & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat!

Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitus ſuccumbam; quemadmodum & prius ſæpius egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea.

Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAP.

CAP. XXX. *De divino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia.*

I. *D.* FIli, *ego Dominus, confortans in die tribulationis.*

Venias ad me, cum tibi non fuerit bene.

Hoc eſt quod maxime conſolationem impedit cœleſtem, quia tardius te convertis ad orationem.

Nam antequam me intente roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis.

Ideoque fit, ut parum omnia proſint, donec advertas, quia ego ſum qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium.

Sed jam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconvaleſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non ſolum integre, ſed & abundanter ac cumulate.

2. *Numquid mihi quidquam eſt difficile;* aut ero ſimilis dicenti, & non facienti?

Vbi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeveranter.

Eſto longanimis, & vir fortis; veniet tibi conſolatio in tempore ſuo.

Exſpecta me, exſpecta: veniam, & curabo te,

Tentatio eſt, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret.

Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? *Sufficit diei malitia ſua.*

Vanum eſt & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte numquam evenient.

3. Sed humanum eſt, hujuſmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi ad ſuggeſtionem inimici.

Ipſe enim non curat, utrum veris an falſis illudat & decipiat: utrum præſentium amore, aut futurorum formidine, proſternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, ſæpe ſum propinquior.

Quando tu æſtimas pæne totum perditum, tunc ſæpe majus merendi inſtat lucrum.

Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare ſecundum præſens ſentire: nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tamquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum.

Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & cæteris ſervis meis: ut exercitemini adverſis, quam ſi cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes abſconditas: quia multum expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris: ne forte eleveris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo quod non es.

Quod dedi, auferre poſſum: & reſtituere, cum mihi placuerit.

5. Cum dedero, meum eſt: cum retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum.

Si tibi admiſero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego cito ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium transmutare.

Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multum, cum ſic facio tecum.

6. Si recte ſapis, & in veritate aſpicis, numquam debes propter adverſa tam dejecte contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere:

Imo hoc unicum reputare gaudium

quod affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis: quos utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

Cap. XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut creator poſſit inveniri.*

1. *S.* Domine, bene indigeo adhuc majori gratia, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quam diu res aliqua me retinet, non poſſum libere ad te volare.

Cupiebat libere volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?*

Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius, nil deſiderante in terris?

Oportet igitur omnem ſupertranſire creaturam, & ſeipſum perfecte deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te, omnium conditorem cum creaturis nil ſimile habere.

Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis. Ideo

Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci ſciunt ſe à perituris & creaturis ad plenum ſequeſtrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & ſupra ſemetipſam rapiat.

Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid ſcit, quidquid etiam habet, non eſt magni ponderis.

Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum immenſum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet.

Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia literati atque ſtudioſi clerici.

Multo nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat; quam quæ laborioſe humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere.

Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur.

Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur; quod tantum laborem, &

ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro, plene recollectis ſenſibus, cogitamus.

4. Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta examinatione trutinamus.

Vbi jacent affectus noſtri, non attendimus: & quam impura ſint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluvium magnum.

Cum ergo interior affectus noſter multum corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudioſe penſatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur: quam pauper ſit ſpiritu, quam patiens & mitis, quam devotus & internus, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe convertit.

Illa frequenter fallitur; iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur.

CAP.

CAP. XXXII. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.*

1. *D.* FIli, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum.

Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſuiipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti, ſed hoc ſæpe fingentes & componentes, quod non ſtabit.

Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum.

Tene breve & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia: relinque cupidinem, & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: & cum impleveris, intelliges omnia.

2. *S.* Domine, hoc non eſt opus unius diei, nec ludus parvulorum: imo in hoc brevi includitur omnis perfectio Religioſorum.

D. Fili, non debes averti, nec ſtatim dejici, audita via perfectorum; ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare.

Vtinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tuiipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum pure ſtares, & ejus

ejus quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires quod poſtulas.

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id eſt, cœleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem.

Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis.

Nam valde vilis & parva, ac pæne oblivioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia; non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, ſed vita longe diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

CAP. XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.*

1. *D.* FIli, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, cito mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubjectus es, etiam nolens: ut modo lætus, modo

modo triſtis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & bene doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis; ſed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam ſic poterit unus & idem inconcuſſuſque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me imprætermiſſe directo.

2. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto conſtantius inter diverſas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & raro totus liber quia invenitur à nævo propriæ exquiſitionis.

Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; non propter Ieſum tantum, ſed & ut Lazarum viderent.

Mundandus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAP. XXXIV. *Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia, & omnibus.*

1. S. **E**Cce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius deſiderare poſſum?

O ſapidum & dulce verbum! ſed amanti Verbum; non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti, ſatis dictum eſt: & ſæpe repetere, jucundum eſt amanti.

Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia: te autem abſente, faſtidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſtivam.

Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei recte non ſapiet?

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, vere ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſſimilis tamen, & multum diſſimilis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus.

O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, ut tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus?

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (proh dolor) vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfecte mortuus.

Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, qui dominaris poteſtati maris,

maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exſurge, adjuva me.

Diſſipa gentes quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAP. XXXV. *Quod non eſt ſecuritas à tentatione, in hac vita.*

1. *D.* Fili, numquam ſecurus es in hac vita, ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria.

Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris.

Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere.

Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cœlis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones & deſpectiones.

Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tironem: hæc fabricant cœleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quam ſibi: ſcientes quia *non ſunt condigna paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam* promerendam (*Rom.* 8.)

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt?

Exſpecta Dominum, viriliter age,

& confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſſime: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAP. XXXVI. *Contra vana hominum judicia.*

1. FIli, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit & inſontem.

Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quam ſibiipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideo parva fides eſt adhibenda.

Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile.

Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die judicatus fuit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit.

Ideo totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque

atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit.

Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expaveſces.

Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potius nocet, quam tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis queruloſis.

Quod ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam:

Sed ad me potius reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione & injuria, & unicuique reddere ſecundum opera ſua.

CAP. XXXVII. *De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.*

1. D. Fili, relinque te, & invenies me.

Sta ſine electione, & omni proprietate; & lucraberis ſemper.

ejus quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires quod poſtulas.

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id eſt, cœleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem.

Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis.

Nam valde vilis & parva, ac pæne oblivioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia; non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, ſed vita longe diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

Cap. XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.*

1. *D.* Fili, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, cito mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubjectus es, etiam nolens: ut modo lætus, modo

modo triſtis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & bene doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis; ſed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam ſic poterit unus & idem inconcuſſuſque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me imprætermiſſe directo.

2. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto conſtantius inter diverſas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & raro totus liber quia invenitur à nævo propriæ exquiſitionis.

Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; non propter Ieſum tantum, ſed & ut Lazarum viderent.

Mundandus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAP.

CAP. XXXIV. *Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia, & omnibus.*

1. S. Ecce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius deſiderare poſſum?

O ſapidum & dulce verbum! ſed amanti Verbum; non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti, ſatis dictum eſt: & ſæpe repetere, jucundum eſt amanti.

Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia: te autem abſente, faſtidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſtivam.

Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei recte non ſapiet?

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, vere ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſſimilis tamen, & multum diſſimilis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus.

O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, ut tua me faties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus?

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (proh dolor) vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfecte mortuus.

Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, qui dominaris poteſtati

maris

maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exſurge, adjuva me.

Diſſipa gentes quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAP. XXXV. *Quod non eſt ſecuritas à tentatione, in hac vita.*

1. *D.* FIli, numquam ſecurus es in hac vita, ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria.

Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris.

Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere.

Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cœlis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones & deſpectiones.

Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tironem: hæc fabricant cœleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quam ſibi: ſcientes quia *non ſunt condigna paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam* promerendam. *(Rom.* 8.*)*

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt?

Exſpecta Dominum, viriliter age,

& confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſſime: ego tecum ero in omni tribulatione.

Cap. XXXVI. *Contra vana hominum judicia.*

1. Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit & inſontem.

Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quam ſibiipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideo parva fides eſt adhibenda.

Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile.

Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die judicatus fuit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit.

Ideo totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque

atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit.

Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expaveſces.

Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potius nocet, quam tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulofis.

Quod ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam:

Sed ad me potius reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione & injuria, & unicuique reddere ſecundum opera ſua.

CAP. XXXVII. *De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.*

1. *D.* FIli, relinque te, & invenies me.

Sta ſine electione, & omni proprietate; & lucraberis ſemper.

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris.

S. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam?

D. Semper, & omni hora: ſicut in parvo, ſic & in magno. Nihil excipio, ſed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus; niſi fueris ab omni propria volũtate intus & foris ſpoliatus?

Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: & quanto plenius & ſincerius, tanto mihi plus placebis, & amplius lucraberis.

2. Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione, non enim plene Deo confidunt, ideo ſibi providere ſatagunt.

Quidam etiam primo totum offerunt, ſed poſtea tentatione pulſati, ad propria redeunt, ideo minime in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent; niſi integra reſignatione, & quotidiana ſui immolatione prius facta: ſine qua non ſtat, nec ſtabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi ſæpiſſime, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: ſta pure & inhæſitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: ut ab omni proprietate poſſis exſpoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.*

1. D. Fili, ad iſtud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber & tuiipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis:

Vt ſis dominus actionum tuarum & rector, non ſervus, nec emptitius;

Sed magis exemptus veruſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei:

Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna:

Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia:

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad bene ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnumquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentius implorando ſuffragium.

Propterea namque Ioſue & filii Iſraël à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogaverunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAP.

CAP. XXXIX. *Quod homo non ſit importunus in negotiis.*

1. D. FIli, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo.

Exſpecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

S. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere.

Vtinam non multum adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2. D. Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cum ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem, non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt.

Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus.

Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem.*

CAP. XL. *Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.*

1. S. D*Omine, quid eſt homo, quod memor es ejus; aut filius hominis, quia viſitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſte obtendere poſſum, ſi quod peto, non feceris?

Certe hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo; ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo.

Et niſi à te fuero adjutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum, ſemper bonus, juſtus & ſanctus, bene, juſte, ac ſancte agens omnia, & diſponens in ſapientia.

Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quam ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me.

Verumtamen cito melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum con-

confirmare, ut vultus meus amplius in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. Vnde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur:

Tunc poſſem merito de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcumque mihi bene ſuccedit.

Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus.

Vnde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari?

Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt.

Vere inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratia.

Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum, non meum:

 bene-

benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die; pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Iudæi gloriam, quæ ab invicem eſt: ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia.

O veritas mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſeculorum ſecula.

CAP. XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.*

1. *D.* FIli, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate cito ſeducimur.

Si recte me inſpicio, numquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec

nec juſte habeo conqueri adverſum te.

2. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juſte debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria.

Et niſi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura deſpici & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interius pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plene tibi uniri.

CAP. XLII. *Quod pax non eſt ponenda in hominibus.*

1. D. FIli, ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona, propter tuum ſentire & convivere, inſtabilis eris & implicatus.

Sed ſi recurſum habes ad ſemper viventem & manentem veritatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multum charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec eſt vera & munda dilectio quam ego non copulo.

Ita mortuus debes eſſe talibus affe-

ctioni

ctionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) ſine omni humano optares eſſe conſortio.

Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni ſolatio terreno longius recedit.

Tanto etiam altius ad Deum aſcendit, quanto profundius in ſe deſcendit, & plus ſibiipſi vileſcit.

2. Qui autem ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit: quia gratia Spiritus ſancti, cor humile ſemper quærit.

Si ſcires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris.

Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum ſit, ſi inordinate diligitur & reſpicitur, retardat à ſummo, & vitiat.

Cap. XLIII. *Contra vanam & ſecularem ſcientiam.*

1. *D.* FIli, non te moveant pulchra & ſubtilia hominum dicta. *Non enim eſt regnum Dei in ſermone, ſed in virtute.*

Atten-

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem.

Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut ſapientior poſſis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficilium quæſtionum.

2. Cum multa legeris & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium.

Ego ſum qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quam ab homine poſſit doceri.

Cui ego loquor, cito ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet.

Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias.

Et tunc ſcrutabitur Ieruſalem in lucernis; & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum; tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem: ut plures æternæ veritatis

tatis

tatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.

Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum.

Ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intime, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia; quam in ſtudendo ſubtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibuſdam vero in multo lumine revelo myſteria.

Vna vox librorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

CAP. XLIV. *De non attrahendo ſibi res exteriores.*

1. *D.* FIlli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam

quam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare.

Vtilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quam contentioſis ſermonibus deſervire.

Si bene ſteteris cum Deo, & ejus judicium adſpexeris, facilius te victum portabis.

2. S. O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum deſletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſero reditur.

Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſumme neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa deſluit; & niſi cito reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

CAP. XLV. *Quod omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.*

1. D*A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis.*

Quam ſæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præſumpſi?

Vana ergo ſpes in hominibus : ſalus autem juſtorum, in te Deus.

Benedictus ſis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi ſumus & inſtabiles, cito fallimur & permutamur.

2. Quis eſt homo, qui ita caute & circumſpecte in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te Domine confidit ; ac ſimplici ex corde quærit, non tam facile labitur.

Et ſi inciderit aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te conſolabitur : quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris.

Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O quam bene ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit : Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata.

Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala ſufficit ? Si prævisa ſæpe etiam lædunt, quid improviſa niſi graviter feriunt ?

Sed

Sed quare mihi miſero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi?

Sed homines ſumus, nec aliud quam fragiles homines ſumus, etiamſi angeli à multis æſtimamur & dicimur.

Cui credam Domine? cui, niſi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rurſum: *Omnis homo mendax*, infirmus, inſtabilis, & labilis, maxime in verbis; ita ut ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4. Quam prudenter præmonuiſti, cavendum ab hominibus: & quia *inimici hominis, domeſtici ejus*: nec credendum, ſi quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic.*

Doctus ſum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad inſipientiam mihi.

Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerva apud te quod dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit.

Ab hujuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec umquam talia committam.

Verbum verum & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me.

Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

5. O quam bonum & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari:

Paucis ſeipſum revelare; te ſemper inſpectorem cordis quærere:

Nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa, ſecundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quam tutum pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea, tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem!

Quam multis nocuit virtus ſcita, ac præpropere laudata!

Quam ſane profuit gratia ſilentio ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

CAP. XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.*

1. *D.* Fili, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba?

Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita quod libenter emen-

emendare te velis: ſi nihil tibi conſcius es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere.

Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quam oportet attendis?

Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum umbracula quæris.

2. Sed inſpice te melius, & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cum enim baſſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtat utique, quod nec verus humilis ſis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent; quid tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec plus quam feſtucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere poſſent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit.

Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt; ego injuriantem novi, & ſuſtinentem.

A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum & innocentem judicabo; ſed occulto judicio utrumque ante probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: numquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Juſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etiamſi injuſte aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vane exſultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur.

Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundum faciem & humanam apparentiam.

Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. S. Do-

5. S. Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi ſufficit conſcientia mea.

Tu noſti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuete ſuſtinere.

Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ.

Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecutionem indulgentiæ: quam mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ.

Etſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc juſtificare me non poſſum: quia remota miſericordia tua, *non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.*

CAP. XLVII. *Quod omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.*

1. D. FIli, non te frangant labores quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te dejiciant uſquequaque; ſed mea promiſſio in omni eventu te roboret & conſoletur.

Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram.

Non diu hic laborabis, nec ſemper gravaberis doloribus.

Exſpecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus.

Modicum eſt & breve, omne quod tranſit cum tempore.

2. Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: & erit non dies neque nox, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt!* quoniam præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva; anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3. O ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur; profecto te ſtatim humiliares uſque ad terram, & affectares potius omnibus ſubeſſe, quam uni præeſſe:

Nec hujus vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes:

deres:& pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O ſi tibi hæc ſaperent, & profunde ad cor tranſirent, quomodo auderes vel ſemel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda?

Non eſt parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſeculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo conſolantur, modo ſecuri ſunt, modo requiescunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

Cap. XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.*

1. O Supernæ civitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima; quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat; dies ſemper læta, ſemper ſecura, & numquam ſtatum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent!

Lucet quidem Sanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longe & per ſpeculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quam gaudio-

ſa ſit illa: gemunt exules filii Evæ, quod amara & tædioſa ſit iſta.

Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & anguſtiis:

Vbi homo multis peccatis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor à miſera ſervitute vitiorum? quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te?

Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni gravamine mentis & corporis?

Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma?

Ieſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno?

Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Con-

4. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum.

Nam onus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium.

Deſidero te intime frui, ſed nequeo apprehendere.

Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones.

Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carne autem invite ſubeſſe cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi gravis, dum ſpiritus ſurſum, & caro quærit eſſe deorſum.

5. O quid intus patior, dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à ſervo tuo.

Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici.

Recollige ſenſus meos ad te: fac me oblviſci omnium mundanorum: da cito abjicere, & contemnere phantaſmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor etenim vere, quia valde diſtractè me habere conſuevi.

Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror.

Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo.

Hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6. Vnde tu Veritas aperte dixiſti: *Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum.*

Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor.

Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpe imaginor.

Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fer-

vore

vore ſpiritus crucifigit : ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAP. XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ: & quanta ſint certantibus bona promiſſa.*

1. *D.* Fili, cum tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, ut claritatem meam ſine viciſſitudinis umbra contemplari poſſis : dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe.

Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ & divini reſpectus : quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2. Fili, ſæpe ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit.

Sic

Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt.

Idcirco nec omnino pure pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt.

Tale eſt & tuum ſæpe deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum.

Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile atque honorificum: quia ſi recte judicas, meam ordinationem tuo deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi.

Novi deſiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Iam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta: ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo.

Ego ſum: exſpecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur.

Con-

Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te ſæpe agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, proceſſum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audiėtur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaveris.

In his & ſimilibus multis, probari ſolet fidelis Domini ſervus; qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt; maxime autem, cum diſconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum

durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conquerettur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt uſque ad ſummum.

Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpeſſa; pallium laudis, pro mœrore; pro loco noviſſimo, ſedem regni in ſecula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubjectio coronabitur glorioſe.

7. Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi cuiquis hoc dixerit vel juſſerit.

Sed

Sed hoc magnopere curato, ut ſive Prælatus, ſeu junior, aut æqualis, aliquid à te expoſcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tuiipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore.

Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAP. L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.*

1. DOmine Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus: quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facies, bonum eſt.

Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine.

Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo?

Tua ſunt omnia, quæ dediſti & quæ feciſti.

Pauper ſum, & in laboribus meis à juventute mea: & contriſtatur anima mea non-

nonnumquam uſque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſſiones.

2. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur.

Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſime ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: ſed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non eſt illi ſicut heri & nudiustertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput ejus, & ſub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juſte & ſemper laudande, venit hora ut probetur ſervus tuus.

Pater amande, dignum eſt, ut hac hora patiatur pro te aliquid ſervus tuus.

Pater perpetue venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam: ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus, vivat vero ſemper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur & languoribus: ut iterum tecum in aurora novæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus clarificetur.

Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic volui-

voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4. Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo, pro amore tuo, quotieſcumque, & à quocumque id permiſeris fieri.

Sine conſilio & providentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra.

Bonum mihi, Domine, quod humiliaſti me: ut diſcam juſtificationes tuas, & omnes elationes cordis atque præſumptiones abjiciam.

Vtile mihi, quod confuſio cooperuit faciem meam: ut te potius, quam homines, ad conſolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inſcrutabile judicium tuum expaveſcere: qui affligis juſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & juſtitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, ſed attriviſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris & intus.

Non eſt qui me conſoletur, ex omnibus quæ ſub cœlo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarum: qui *percutis & ſanas, deducis ad inferos & reducis*.

Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. Tob. 13. Pſal. 17.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuoſitatem meam.

Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius eſt hic corripi, quam in futuro.

Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia.

Antequam fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra.

Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli melius nec clarius, quam tibi ſoli notam.

7. Da mihi, Domine, ſcire quod ſciendum eſt; hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſumme placet; hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit.

Non me ſinas ſecundum viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundum auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in judicio

vero

vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpe hominum ſenſus in judicando: falluntur & amatores ſeculi, viſibilia tantummodo amando.

Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major?

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum, decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unuſquiſque eſt in oculis tuis, tantum eſt, & non amplius, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAP. LI. *Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur a ſummis.*

1. *D.* FIli, non vales ſemper in ferventiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſiſtere: ſed neceſſe habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora deſcendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam invite, & cum tædio portare.

Quamdiu mortale corpus geris tædium ſenties, & gravamen cordis.

Oportet ergo ſæpe in carne de carnis onere gemere: eo quod non vales ſpiritualibus ſtudiis & divinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: adventum meum & ſupernam viſitationem firma confidentia exſpectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter ſuſſerre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborem oblivisci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum; ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non ſunt condigna paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

CAP. LII. *Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus.*

1. S. Domine, non ſum dignus conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione: & ideo juſte mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis.

Si enim ad inſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem.

Vnde nihil dignus ſum, quam flagellari & puniri: quia graviter & ſæpe te offendi, & in multis valde deliqui.

Ergo

Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione.

Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum divitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris conſolari ſervum tuum ſupra humanum modum.

Tuæ enim conſolationes, non ſunt ſicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœleſtem conſolationem?

Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe.

Verum eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum, & ignem æternum?

In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licet hoc ægre audiam; tamen adverſum me, pro veritate, peccata mea arguam, ut facilius miſericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & omni confuſione plenus?

Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miſerere mei, ignoſce mihi.

Sine me paululum, ut plangam dolorem

meum, antequam vadam ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine.

Quid tam maxime à reo & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis?

In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira; & occurrunt ſibi mutuo, in oſculo ſancto, Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium; longe ſuavius odorans in conſpectu tuo, quam thuris incenſum.

Hæc eſt gratum etiam unguentum; quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum numquam deſpexiſti.

Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliunde contractum eſt & inquinatum.

CAP. LIII. *Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.*

1. FIli, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere.

Pete ſecretum tibi; ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam.

Totum mundum nihil æſtima: Dei vacationem, omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari.

A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere privatam.

Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, ut *tamquam advenas & peregrinos in* hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles. (*1 Petr.* 2.)

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo.

Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen ſi vere velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis; & à nemine magis cavere, quam à ſeipſo.

Si temetipſum perfecte viceris, cætera facilius ſubjugabis.

Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare.

Qui enim ſemetipſum ſubjectum te-

net, ut ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi; hic vere victor eſt ſui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, ut evellas & deſtruas occultam inordinatam inclinationem ad teipſum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinate diligit, pæne totum pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt: quo devicto & ſubacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuo.

Sed quia pauci ſibiipſis perfecte mori laborant, nec plene extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt.

Qui autem libere mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt ut, omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet; atque nulli creaturæ, privato amore, concupiſcenter inhæreat.

CAP. LIV. *De diverſis motibus Naturæ & Gratiæ.*

1. FIli, diligenter adverte motus Naturæ & Gratiæ, quia valde contrarie & ſubtiliter moventur: & vix, niſi à ſpirituali & intimo illuminato homine, diſcernuntur.

Omnes

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt, ideo ſub ſpecie boni multi falluntur.

Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſemper pro fine habet:

Sed Gratia ſimpliciter ambulat, ab omni ſpecie mala declinat; fallacias non prætendit, & omnia pure propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

2. Natura invite vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari:

Gratia vero ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari.

Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit:

Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

Natura libenter honorem & reverentiam accipit:

Gratia vero omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confuſionem timet & contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine Ieſu pati contumeliam.

Natura otium amat & quietem corporalem:

Gratia vero vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa:

Gratia vero ſimplicibus delectatur & humilibus aſpera, non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

Sed Gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia theſaurum ſuum & gaudium in cœlo, ubi nil perit, conſtituit.

4. Natura cupida eſt, & libentius accipit quam donat, amat propria & privata:

Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, *beatius dare* judicat *quam accipere.*

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus:

Sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum,

dum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere.

Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum:

Sed Gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis conſequi ſperat; & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit:

Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium, quam Deum ſolum, pro mercede poſtulat; nec amplius de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire.

6 Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus:

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus major ibi fuerit;

Favet magis pauperi quam diviti, compatitur plus innocenti quam potenti;

tenti;

3. Natura confuſionem timet & contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine Ieſu pati contumeliam.

Natura otium amat & quietem corporalem:

Gratia vero vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa:

Gratia vero ſimplicibus delectatur & humilibus aſpera, non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

Sed Gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia theſaurum ſuum & gaudium in cœlo, ubi nil perit, conſtituit.

4. Natura cupida eſt, & libentius accipit quam donat, amat propria & privata:

Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, *beatius dare* judicat *quam accipere.*

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus:

Sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum,

dum, odit carnis deſideria; reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere.

Natura libenter aliquod ſolatium habet externum; in quo delectetur ad ſenſum:

Sed Gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis conſequi ſperat; & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit:

Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium, quam Deum ſolum, pro mercede poſtulat; nec amplius de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire.

6 Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus:

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus major ibi fuerit;

Favet magis pauperi quam diviti, compatitur plus innocenti quam potenti;

tenti; congaudet veraci, non fallaci;

Exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari.

Natura de defectu & moleſtia cito conqueritur:

Gratia conſtanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat & arguit:

Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant; nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert; ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſapientiæ ac divino examini ſe ſubmittit.

Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire; vult exterius apparere, & multa per ſenſus experiri; deſiderat agnoſci, & agere unde laus & admiratio procedit:

Sed Gratia non curat nova nec curioſa percipere; quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cum nihil novum & durabile ſit ſuper terram.

Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem devitare, laudanda & digne miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere.

Non

Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & proprie electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit.

Quanto igitur Natura amplius premitur & vincitur, tanto major Gratia infunditur; & quotidie novis viſitationibus interior homo, ſecundum imaginem Dei, reformatur.

CAP. LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.*

1. S. DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariam ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere paſſionibus ejus, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia:

Digitized by Google

tia: ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua.

Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcendit: ut ipſa natura, quæ bene & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus ejus ſibi relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tamquam ſcintilla quædam latens in cinere.

Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falſique diſtantiam; licet impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3. Hinc eſt, Deus meus, quod *condelector legi tuæ ſecundum interiorem hominem*, ſciens mandatum tuum fore bonum, juſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum.

Carne autem ſervio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quam rationi.

Hinc eſt, quod *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio.*

Hinc ſæpe multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adjuvandum infirmita-

mitatem meam, ex levi reſiſtentia reſilio & deficio.

Hinc accidit, quod viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clare ſatis video:

Sed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4. O quam maxime eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum.

Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia.

O vere cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine ſine gratia.

Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio; qua inſigniti, digni habentur vita æterna.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio aliquid æſtimentur ſine ea.

Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. *(Cor. 1.)*

5. O bea-

5. O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis.

Veni, deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea.

Obſecro Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ deſiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium.

Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad ejiciendum?

Tua ergo me, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtum filium tuum. Amen.

CAP.

CAP. LVI. *Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.*

1. *D.* FIli, quantum à te vales exire, tantum in me poteris tranſire.

Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interius relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela.

Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes.

Ego ſum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* (*Matth.* 19.)

Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia. (*Ibid.*)

Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. (*Luca* 9.)

Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim ſervi crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

4. *S.* Domine Ieſu, quia arcta erat vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari.

Non enim major eſt ſervus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum.

Exerceatur ſervus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera.

Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plene.

4. *D.* Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia: beatus eris, ſi feceris ea.

Qui habet mandata mea, & ſervat ea, ipſe eſt qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum: & faciam eum conſedere mecum in regno Patris mei.

5. *S.* Domine Ieſu, ſicut dixiſti & promiſiſti, ſic utique fiat, & mihi promereri contingat.

Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem; portabo, & portabo eam uſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi.

Vere

Vere vita boni monachi crux eſt, ſed dux paradiſi.

Inceptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eia fratres, pergamus ſimul, Ieſus erit nobiſcum.

Propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Ieſum perſeveremus in cruce.

Erit adjutor noſter, qui eſt dux noſter, & præceſſor.

En, Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter; nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus à cruce.

CAP. LVII. *Quod homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.*

1. *D.* FIli, magis placent mihi patientia & humilitas in adverſis, quam multa conſolatio & devotio in proſperis.

Vt quid te contriſtat parvum factum contra te dictum?

Si amplius fuiſſet, commoveri non debuiſſes.

Sed nunc permitte tranſire: non eſt primum, nec novum, nec ultimum erit, ſi diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiu nil obviat adverſi.

Bene etiam conſulis, & alios noſti roborare verbis: ſed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpius experiris in modicis objectis: tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cum hæc & ſimilia contingunt.

2. Pone, ut melius noſti, ex corde: & ſi te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet.

Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter.

Etiam ſi minus libenter audis, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli ſcandalizentur.

Cito conquieſcet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & ſolito amplius conſolari; ſi confiſus fueris mihi, & devote invocaveris.

3. Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere.

Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus. Quo-

Quomodo tu poſſes ſemper eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiſo?

Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitate: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. 5. Domine, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus?

Dummodo tandem ad portum ſalutis perveniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero?

Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo tranſitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAP. LVIII. *De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non ſcrutandis.*

1. Fili, caveas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur: cur etiam iſte tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur.

Iſta omnem humanam facultatem

excedunt: nec ad inveſtigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel diſputatio.

Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.*

Et illud: *Judicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa.*

Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda; quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum.

Talia generant ſæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbe præferre.

Talia autem velle ſcire & inveſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione conſiſtit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius quam divino.

Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos:

ctos: ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam.

Ego novi ſingulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego præſcivi dilectos ante ſecula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & noviſſimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector.

Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſe magnificavi & prædeſtinavi, ſine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat; *quia puſillum & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cœlorum.

Omnes unum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multo altius

tius eſt) plus me, quam ſe & ſua merita, diligunt.

Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitive quieſcunt.

Nihil eſt, quod eos avertere poſſit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur.

Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo, fili, de iſtis curioſe tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et ſi

Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret?

Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quam longe à perfectione Sanctorum diſtat; quam is, qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat.

Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quam eorum ſecreta, vana inquiſitione perſcrutari.

8. Illi bene & optime contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere.

Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio ſupereffluenti replentur; ut nihil eis deſit gloriæ, nihilque poſſit deeſſe felicitatis.

Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt.

Ideoque habes ſcriptum, quia *mitte-*

bant coronas ſuas ante Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adoraverunt viventem in ſecula ſeculorum.

9. Multi quærunt, quis major ſit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, ubi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur (*Iſaia* 65.)

Cum enim quærerent diſcipuli, quis major eſſet in regno cœlorum; tale audierunt reſponſum:

Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit ſe, ſicut parvulus iſte, hic major eſt in regno cœlorum. (*Matth.* 18.)

16. Væ eis, qui cum parvulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cœleſtis, eos non admittet intrare.

Væ etiam *divitibus, qui habent hic conſolationes ſuas:* quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen veritate ambulatis.

CAP.

CAP. LIX. *Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.*

1. DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus?

Vbi mihi bene fuit, ſine te? Aut quando male eſſe potuit, præſente te?

Malo pauper eſſe propter te, quam dives ſine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cœlum poſſidere. Vbi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt.

In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo.

Tu es ſpes mea, tu fiducia mea; tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam ſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad uti-

bant coronas ſuas ante Deum , & ceciderunt in facies ſuas coram Agno , & adoraverunt viventem in ſecula ſeculorum.

9. Multi quærunt, quis major ſit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, ubi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur (*Iſaia* 65.)

Cum enim quærerent diſcipuli, quis major eſſet in regno cœlorum; tale audierunt reſponſum:

Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit ſe, ſicut parvulus iſte, hic major eſt in regno cœlorum. (*Matth.* 18.)

10. Væ eis, qui cum parvulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cœleſtis, eos non admittet intrare.

Væ etiam *divitibus, qui habent hic conſolationes ſuas:* quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen veritate ambulatis.

CAP.

CAP. LIX. *Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.*

I. DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus?

Vbi mihi bene fuit, ſine te? Aut quando male eſſe potuit, præſente te?

Malo pauper eſſe propter te, quam dives ſine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cœlum poſſidere. Vbi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt.

In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo.

Tu es ſpes mea, tu fiducia mea; tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam ſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem

litatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſuevisti.

In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater.

Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, ut fiat habitatio ſancta

ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat.

Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum, reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longe exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conſerva animam ſervuli tui, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

FINIS Lib. III.

THO-

litatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſuevisti.

In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater.

Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, ut fiat habitatio
ſancta

ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat.

Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum, reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longe exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conſerva animam ſervuli tui, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

FINIS Lib. III.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS
Ordinis S. AVGVSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QVARTVS.

De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

V*Enite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos*, dicit Dominus.

Panis, quem ego dabo, caro mea eſt, pro mundi vita.

Accipite & comedite, hoc eſt Corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo.

Verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.

CA-

CAPUT I.

Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

VOX DISCIPULI.

1. HÆc ſunt verba tua Chriſte, Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conſcripta.

Quia ergo tua ſunt, & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda.

Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea ea edidiſti.

Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut arctius inſerantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis: ſed terrent me delicta propria; & ad capienda tanta myſteria, me reverberat impura conſcientia.

Provocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat multitudo vitiorum meorum.

2. Iubes, ut fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite, inquis, *ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

O dulce

O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem invitas ad Communionem tui ſanctiſſimi Corporis.

Sed quis ego ſum, Domine, ut ad te præſumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis, * *Venite ad me omnes.*

3. Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis invitatio?

Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſim præſumere?

Quomodo te introducam in domum meam, qui ſæpius offendi benigniſſimam faciem tuam?

Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt ſancti & juſti; & tu dicis: *Venite ad me omnes?*

Niſi tu Domine hoc diceres, quis verum eſſe crederet?

Et niſi tu juberes, quis accedere attentaret?

4. Ecce, Noë vir juſtus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis ſalvaretur: & ego quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia ſumam!

Moyſes famulus tuus magnus, & ſpecialis amicus tuus, Arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo

ſimo veſtivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facile ſuſcipere?

Salomon ſapientiſſimus Regum Iſraël, templum magnificum, ſeptem annis, in laudem nominis tui ædificavit:

Et octo diebus feſtum dedicationis ejus celebravit: mille hoſtias pacificas obtulit: & Arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo in locum ſibi præparatum ſolemniter collocavit.

Et ego infelix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam? & utinam vel ſemel digne fere mediam!

5. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere ſtuduerunt!

Heu, quam puſillum eſt quod ago! quam breve expleo tempus, cum me ad communicandum diſpono!

Raro totus collectus, rariſſime ab omni diſtractione purgatus.

Et certe in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum, ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6. Eſt tamen valde magna diſtantia inter Arcam fœderis cum ſuis reliquiis,

& mundiſſimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam?

Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

8. Saltavit devotiſſimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus S. afflatus gratia: docuit populum Iſraël toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exſtitit recordatio coram Arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reverentia & devotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi Corporis Chriſti?

9. Currunt multi ad diverſa loca, pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & miran-

mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum.

Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, creator hominum, & Dominus Angelorum.

Sæpe in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & novitas inviſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maxime ubi eſt tam levis, ſine vera contritione, diſcurſus.

Hic autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque fueris digne ac devote ſuſceptus.

Ad iſtud vero non trahit levitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas: ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas.

10. O inviſibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiſcum! quam ſuaviter & gratioſe enim cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento

magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

11. O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Chriſti fideles! infideles autem, & peccatis ſervientes, experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo.

Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantum mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valde & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quod non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit, & meritum.

Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conſervat univerſum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere!

13. Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco

loco, & ab uno tantum conſecraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tanto major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quanto latius eſt ſacra Communio diffuſa per orbem.

Gratias tibi Ieſu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

CAP. II. *Quod magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.*

VOX DISCIPVLI.

1. SVper bonitate tua, & magna miſericordia tua Domine confiſus, accedo æger ad Salvatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, ſervus ad Dominum, creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego ſum, ut præſtes mihi teipſum?

Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu noſti ſervum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, unde hoc illi præſtes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſſiſti, placet & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obſiſtat!

2. O dulciſſime & benigniſſime Ieſu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptione ſacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, & tamen devote ſuſcipere deſidero?

Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi

niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me?

3. Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Deſpicio me, & ſubjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cœleſtem cibum, & *panem Angelorum ad* manducandum: non alium ſane, quam teipſum, *panem vivum, qui de cælo deſcendiſti, & das vitam mundo.*

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit! quam magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur!

O quam ſalutare & utile conſilium tuum, cum iſtud inſtituiſti! quam ſuave & jucundum convivium, cum teipſum in cibum donaſti!

O quam admirabilis operatio tua Domine! quam potens virtus tua! quam ineffabilis veritas tua!

Dixiſti enim, & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe juſſiſti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quod tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo,

ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris.

Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conſerva cor meum & corpus immaculatum: ut læta & pura conſcientia ſæpius tua valeam celebrare myſteria: & ad meam perpetuam accipere ſalutem; quæ ad tuum præcipue honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lachrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris.

Charitas etenim Chriſti numquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus numquam exhauritur.

Ideo nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare.

Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Miſſam audis; ac ſi eodem die Chriſtus primum in uterum Virginis deſcendens,

dens, homo factus eſſet, aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAP. III. *Quod utile ſit ſapè communicare.*

VOX DISCIPULI.

1. ECce, ego ad te venio, Domine, ut bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in convivio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce, in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo; tu ſalus mea & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria.

Lætifica ergo hodie *animam ſervi tui, quoniam ad te* Domine Ieſu *animam meam levavi.*

Deſidero te nunc devote ac reverenter ſuſcipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te, nulla conſolatio valet.

Sine te eſſe nequeo; & ſine viſitatione tua, vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad te acce-

accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne forte deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia.

Sic enim tu miſericordiſſime Ieſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti.

Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te digne manducaverit, particeps & heres erit æternæ gloriæ.

Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpe laboro & pecco, tam cito torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & confeſſiones, ac ſacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne forte diutius abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua; & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo ſancta Communio à malo, & confortat in bono.

Si enim modo tam ſæpe negligens ſum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et

Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc eſt una principalis fidelis animæ conſolatio, quam diu peregrinatur à te in mortali corpore, ut ſæpius memor Dei ſui, dilectum ſuum devota ſuſcipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator & vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare eſuriem.

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devote ſuſcipere, & in tua ſuſceptione ſpiritali gaudio repleri!

O quam magnum ſuſcipit Dominum, quam dilectum inducit hoſpitem, quam jucundum recipit ſocium, quam fidelem acceptat amicum, quam ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulciſſime dilecte meus) cœlum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus ſapientiæ non eſt numerus.

CAP. IV. *Quod multa bona præſtantur devote communicantibus.*

VOX DISCIPULI.

1. DOmine Deus meus, præveni ſervum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum digne ac devote merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandum in ſpiritu ſuavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenarie latet.

Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum myſterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Eſt enim operatio tua, non humana potentia; tua ſacra inſtitutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ Angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto ſacro ſecreto potero inveſtigare & capere?

2. Domine, in ſimplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua juſſione, ad te cum ſpe ac reverentia accedo:

do: & vere credo, quia tu præſens es hic in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate uniam.

Vnde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione amplius me intromittam.

Eſt enim hoc altiſſimum & digniſſimum Sacramentum, ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frænantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris in Sacramento, dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ.

Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas & illuſtras: ut qui anxii primum, & ſine affectione ſe ante Communionem ſenſerant; poſtea refecti cibo potuque cœleſti, in melius ſe mutatos inveniant.

Quod idcirco cum electis tuis diſpenſanter agis, ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur.

Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur.

Quis enim ad fontem ſuavitatis humiliter accedens, non modicum ſuavitatis inde reportat?

Aut quis juxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans, ignis jugiter ardens, & numquam deficiens.

4. Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ: ut ſaltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam ſitim meam, & non penitus exareſcam.

Et ſi necdum totus cœleſtis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, eſſe poſſum; conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deeſt, Ieſu bone, Salvator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benigne ac gratioſe, qui omnes ad

ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor: & non eſt qui adjuvet, non eſt qui liberet, & ſalvum faciat, niſi tu Domine Deus ſalvator meus, cui committo me & omnia mea, ut me cuſtodias, & perducas in vitam æternam.

Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti.

Præſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

CAP. V. *De dignitate Sacramenti & ſtatu Sacerdotali.*

VOX DILECTI.

1. SI haberes Angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem: non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo conſecret & tractet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum.

Grande myſterium, & magna dignitas

tas Sacerdotum: quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & Corpus Chriſti conſecrandi.

Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, utens verbo Dei, per juſſionem & inſtitutionem Dei: Deus autem ibi principalis eſt auctor, & inviſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod juſſerit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili.

Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus eſt accedendum.

Attende tibi, & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, ut fideliter & devote, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas.

Non alleviaſti onus tuum, ſed arctiori jam alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem ſanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus

Ejus converſatio non cum popularibus & communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit, ut Deum pro ſe, & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget.

Habet ante ſe & retro Dominicæ crucis ſignum, ad memorandam jugiter Chriſti paſſionem. Ante ſe crucem in caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat.

Poſt ſe cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante ſe crucem gerit, ut propria peccata lugeat: poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat:

Nec ab oratione & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Eccleſiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præſtat; & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAP. VI. *Interrogatio de exercitio ante Communionem.*

VOX DISCIPVLI.

1. CVm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſo, valde contremiſco, & in meipſo confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio: & ſi indigne me ingeſſero, offenſam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus?

2. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruum.

Vtile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devote ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAP. VII. *De diſcuſſione propria conſcientiæ, & emendationis propoſito.*

VOX DILECTI.

1. SVper omnia, cum ſumma humilitate cordis & ſupplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebran-

brandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conſcientiam tuam: & pro poſſe tuo, vera contritione & humili confeſſione, eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat.

Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas & gemas.

Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias.

2. Ingemiſce & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis & mundanus: tam immortificatus à paſſionibus: tam plenus concupiſcentiarum motibus:

Tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus: tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus:

Tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora:

Tam levis ad riſum & diſſolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem:

Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam ſegnis ad rigorem & fervorem:

Tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda:

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum:

Tam inconſideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo:

Tam incompoſitus in moribus: tam importunus in actibus:

Tam effuſus ſuper cibum: tam ſurdus ad Dei verbum:

Tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem:

Tam vigilans ad fabulas: tam ſomnolentus ad vigilias ſacras:

Tam feſtinus ad finem: tam vagus ad attendendum:

Tam negligens in Horis perſolvendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando:

Tam citò diſtractus: tam rarò plenè tibi collectus:

Tam ſubitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius diſplicentiam:

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum:

Tam lætus ad proſpera: tam debilis in adverſis:

Tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſſis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi. Deinde

Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum; corpus tuum ſcilicet & animam mihi fideliter committendo:

Quatenus & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm ſeipſum purè & integrè, cum oblatione Corporis Chriſti, in Miſſà & in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in ſe eſt, & verè pœnituerit: quotieſcumque pro venia & gratia ad me acceſſerit, *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor ampliùs*, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAP. VIII. *De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.*

VOX DILECTI.

1. SIcut ego meipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret:

Ita debes & tu temetipſum mihi voluntarie in oblationem puram & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimius vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare?

Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

2. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres.

Si autem in te ipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua, præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam.

Ideo enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt.

Eſt firma ſententia mea: *Niſi quis renuntiaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſci-*

diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAP. IX. *Quod nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.*

VOX DISCIPULI.

1. DOmine, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt, & quæ in terra.

Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuè permanere.

Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ.

Suſcipe me, cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis; quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſſiſtentium, offero: ut ſit pro me & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, à die quo primum peccare potui uſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas univerſas maculas peccatorum meorum; & con-

ſcientiam meam ab omni delicto emundes; & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi; omnia mihi plene indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3. Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi aſto coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maxime diſplicent, nolo ea umquam amplius perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalva animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti.

Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis.

Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem, perducas.

5. Offero

5. Offero quoque tibi omnia pia deſideria devotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt:

Et qui orationes & Miſſas pro ſe ſuiſque omnibus dici à me deſideraverunt & petierunt; ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſeculo defuncti ſint:

Vt omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis, advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquó læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt:

Pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones.

Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miſerere, miſerere Domine, miſericor-

diam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAP. X. *Quod ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.*

VOX DILECTI.

1. FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas; & contra univerſas tentationes & fallacias diaboli fortiorque vigilantior effici merearis.

Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & devotos, quantum prævalet, retrahere & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores ſatanæ immiſſiones patiuntur.

Ipſe nequam ſpiritus (ut in Iob ſcribitur) venit inter filios Dei, ut ſolita illos nequitia ſua perturbet, aut timidos nimiùm reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi fortè aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant.

Sed

Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus & horridis; ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda.

Contemnendus eſt miſer & deridendus; nec propter inſultus ejus & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia ſollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda.

Age ſecundum conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis deſtruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, ſacram ne dimittas Communionem: ſed valde citius confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge.

Si vero tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quam ſi diu diſtuleris.

Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud majus eveniet: & ſic diu

poſſes

poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri.

Quanto citius vales, à præſenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à divinis ſequeſtrare.

Imo plurimum nocet, diu Communionem protelare; nam & gravem torporem conſuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem ſacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5. Heu, quam modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui ſacram Communionem tam faciliter poſtponunt!

Quam felix ille & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet.

Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſa, laudandus eſt de reverentia.

Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt; & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6. Cum

6. Cum vero legitime præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti.

Poteſt enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere:

Et tamen certis diebus & ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris, cum affectuoſa reverentia Sacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quam ſuam conſolationem quærere.

Nam toties myſtice communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpiùs imparatus erit.

Beatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat.

Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerva bonum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſervare viam ſecundùm majorem inſtitutionem: & potiùs aliorum ſervire utilitati,

litati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

CAP. XI. *Quod Corpus Chriſti & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.*

VOX DISCIPULI.

1. O Dulciſſime Domine Ieſu, quanta eſt dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præſentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi eſt hæc devotio? ubi lacrymarum ſanctarum copioſa effuſio?

Certè in conſpectu tuo & ſanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quamvis aliena ſpecie occultatum.

2. Nam in propria & divina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent: ſed neque totus mundus in fulgore gloriæ majeſtatis tuæ ſubſiſteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis.

Habeo

Habeo vere & adoro, quem Angeli adorant in cœlo; ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie & ſine velamine.

Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cum autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum; quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine Sacramentali:

Gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes; & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum, ſicut fuit ab initio & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quamdiu Dominum meum aperte in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conſpicio & audio.

Teſtis es tu mihi Deus, quod nulla res me poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari.

Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate.

Ideo oportet ut me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam.

Nam

Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ exſpectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperaverunt, ego ſpero: quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum.

Habebo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo; atque ſuper hæc omnia, ſanctiſſimum Corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi neceſſaria permaxime ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine.

Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentum tuum, panis vitæ.

Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ.

Vna menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, Corpus Chriſti pretioſum: Altera

Altera eſt divinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter uſque ad interiora velaminis, ubi ſunt Sancta ſanctorum, perducens.

Gratias tibi Domine Ieſu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſervos tuos Prophetas & Apoſtolos, alioſque Doctores, miniſtraſti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum Corpus & Sanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles convivio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciæ paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori.

6. O quam magnum & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & cæteris miniſtrare!

O quam mundæ debent eſſe manus illæ, quam purum os, quam ſanctum corpus, quam immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis!

Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum,

nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventius de cætero deſervire.

CAP. XII. *Quod magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.*

VOX DILECTI.

1. Ego ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum,

tum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſeculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo,

nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventius de cætero deſervire.

CAP. XII. *Quod magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.*

VOX DILECTI.

1. EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum,

tum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſeculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo,

nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventius de cætero deſervire.

CAP. XII. *Quod magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.*

VOX DILECTI.

1. EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum,

tum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſeculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo,

nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſitò, tibi ferventius de cætero deſervire.

CAP. XII. *Quod magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.*

VOX DILECTI.

1. EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum,

tum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſeculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo,

nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventius de cætero deſervire.

CAP. XII. *Quod magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.*

VOX DILECTI.

1. EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum,

tum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſeculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo,

gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio.

Tu venis ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non ſolum te præpares ad devotionem ante Communionem, ſed ut etiam te ſollicite conſerves in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quam devota præparatio prius. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum eſt præparatio ad majorem gratiam conſequendam.

Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia.

Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo: ipſum enim habes,

habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt.

Ego ſum cui te totum dare debes: ita ut jam ultra non in te, ſed in me, abſque omni ſollicitudine, vivas.

CAP. XIII. *Quod toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.*

VOX DISCIPULI.

1. QUis mihi det, Domine, ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea: & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari?

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia & æterna ſapere diſcam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, & ego in te; & ſic nos pariter in unum manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ.

Vere tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miſeria.

Vere tu es Deus abſconditus; & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus.

O quam ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuaviſſimo, de cœlo deſcendente, illos reficere dignaris.

Vere non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis; quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana?

Aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſua glorioſa?

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia?

Non eſt aliud quod gratius donare queam,

queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuã, & intime conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum.

Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAP. XIV. *De quorundam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.*

VOX DISCIPVLI.

1. O *Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abſcondiſti timentibus te!* Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc ſæpius in me ipſo confundor & erubeſco: quod ad altare tuum, & ſacræ Communionis menſam, tam tepide & frigide accedo:

Quod ita aridus, & ſine affectione cordis maneo: quod non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus ſicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili

cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere:

Sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni jucunditate & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ!

Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Ieſu ambulante cum eis.

Longe eſt à me ſæpe talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Eſto mihi propitius Ieſu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in ſacra Communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfecte accenſa, & cœleſte manna experta, numquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſime viſitare.

Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo,

deo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

C A P. XV. *Quod gratia devotionis, humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.*

VOX DILECTI.

1. OPortet te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudioſe cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipue te debes, cum parum aut nihil devotionis interius ſentis; ſed non nimium dejici, nec inordinate contriſtari.

Dat ſæpe Deus in uno brevi momento; quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. Si ſemper cito gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile.

Propterea in bona ſpe, & humili patientia, exſpectanda eſt devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa,

 cum

cum non datur, vel etiam occulte tollitur.

Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris, & perfecte viceris, erit quod petiſti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integre te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cujuslibet rei creatæ, evacuaverit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit.

Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tanto gratia celerius venit, copioſius intrat, & altius liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipſo, quia manus Domini cum eo, & ipſe

ſe poſuit totaliter in manu ejus uſque in ſeculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo Sacram Euchariſtiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationem, ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAP. XVI. *Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.*

VOX DISCIPULI.

1. O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo; quàm ſæpè ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor.

Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce,

2. Ecce, ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans.

Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam; omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram.

Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſeculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cum tu ſis ignis ſemper ardens, & numquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAP.

CAP. XVII. *De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.*

VOX DISCIPULI.

1. CUm ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maxime in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum umquam habuit, & ſentire potuit.

2. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem.

Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione & intimo favore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſimè immolare.

Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſſima mater tua, glorioſa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter ac devote reſpondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.*

3. Et ſicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum Ioannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Ieſum ambulantem, valde ſe humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi:* ſic & ego, magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare.

Vnde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cœlicas viſiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cœlo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus

nibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis, ac immenſæ benedictionis; quæ tibi, ſecundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere deſidero, per ſingulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœleſtes ſpiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te univerſi populi, tribus, & linguæ; & ſanctum ac mellifluum nomen tuum, cum ſumma jubilatione, & ardenti devotione magnificent.

Et quicumque reverenter ac devote altiſſimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & miſericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore ſupplici-ter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione, potiti fuerint, & bene conſolati, ac mirifice refecti, de ſacra menſa cœleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur.

CAP.

CAP. XVIII. *Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.*

VOX DILECTI.

1. CAvendum eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione hujus profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi.

* *Qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur à gloria.* Plus valet Deus operari, quam homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare.

2. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & ſincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei.

Si non intelligis, nec capis, quæ infra te ſunt; quomodo comprehendes, quæ ſupra te ſunt?

Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac neceſſarium.

3. Qui-

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potius inimico.

Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpe multum prodeſt, quod talia ſuſtinet Dei ſervus.

Nam infideles & peccatores non tentat, quos ſecure jam poſſidet; fideles autem devotos variis modis tentat & vexat.

4. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſupplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecure committe.

Non fallit te Deus; fallitur, qui ſibi ipſi nimium credit.

Graditur Deus cum ſimplicibus; revelat ſe humilibus; dat intellectum parvulis; aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis.

Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autem vera, falli non poteſt.

5. Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides & amor ibi maxime præ-

 cellunt

cellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur.

Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cœlo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus.

Si talia eſſent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

F I N I S

IV. Librorum De Imitatione Chriſti.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

INDEX

INDEX CAPITVM

IV. LIBRORVM

De Imitatione Chriſti.

LIBER PRIMVS.

CAP. I. *De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.* Pag. 1

II. *De humili ſentire ſuiipſius.* 3

III. *De doctrina veritatis.* 5

IV. *De providentia in agendis.* 8

V. *De lectione ſanctarum Scripturarum.* 9

VI. *De inordinatis affectionibus.* 10

VII. *De vana ſpe, & elatione fugienda.* 11

VIII. *De cavenda nimia familiaritate.* 13

IX. *De obedientia, & ſubjectione.* 14

X. *De cavenda ſuperfluitate verborum.* 15

XI. *De pace acquirenda, & zelo proficiendi.* 16

XII. *De utilitate adverſitatis.* 19

XIII. *De tentationibus reſiſtendis.* 20

XIV. *De temerario judicio vitando.* 23

XV. *De operibus ex charitate factis.* 25

XVI. *De ſufferentia defectuum aliorum.* 26

XVII. *De monaſtica vita.* 28

XVIII. *De exemplis ſanctorum Patrum.* 29

XIX. *De exercitiis boni Religioſi.* 32

XX. *De amore ſolitudinis & ſilentii.* 35

V 2 XXI. *De*

XXI. *De compunctione cordis.* 39
XXII. *De conſideratione humanæ miſeriæ.* 42
XXIII. *De meditatione mortis.* 46
XXIV. *De judicio, & pœnis peccatorum.* 50
XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.* 54

LIBER SECVNDVS.

CAP. I. *De interna converſatione.* 61
II. *De humili ſubmiſſione.* 65
III. *De bono pacifico homine.* 66
IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.* 68
V. *De propria conſideratione.* 69
VI. *De lætitia bonæ conſcientiæ.* 71
VII. *De amore* IESV *ſuper omnia.* 73
VIII. *De familiari amicitia* IESV. 75
IX. *De carentia omnis ſolatii.* 78
X. *De gratitudine, pro gratia Dei.* 82
XI. *De paucitate amatorum Crucis* IESV. 85
XII. *De Regia via ſanctæ Crucis.* 87

LIBER TERTIVS.

CAP. I. *De interna Chriſti locutione, ad animam fidelem.* 95
II. *Quod veritas intus loquitur, ſine ſtrepitu verborum.* 97

III. *Quod*

III. *Quod verba Dei, cum humilitate ſunt audienda: & quod multi ea non ponderant.* 98

IV. *Quod in veritate & humilitate, coram Deo converſandum eſt.* 102

V. *De mirabili effectu divini amoris.* 104

VI. *De probatione veri amatoris.* 108

VII. *De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.* 110

VIII. *De vili æſtimatione ſuiipſius, in oculis Dei.* 114

IX. *Quod omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.* 115

X. *Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.* 117

XI. *Quod deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda.* 119

XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.* 121

XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum Ieſu Chriſti.* 123

XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.* 125

XV. *Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.* 127

XVI. *Quod verum ſolatium, in ſolo Deo eſt quærendum.* 129

XVII. *Quod omnis ſollicitudo, in Deo ſtatuenda ſit.* 131

XVIII. *Quod temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſint ferendæ.* 132

XIX. *De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.* 134

XX. *De confeſſione propria infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.* 136

XXI. *Quod in Deo, ſuper omnia bona & dona, requieſcendum eſt.* 139

XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.* 142

XXIII. *De quatuor, magnam importantibus pacem.* 145

XXIV. *De evitatione curioſæ inquiſitionis, ſuper alterius vita.* 148

XXV. *In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.* 149

XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quam lectio.* 151

XXVII. *Quod privatus amor, à ſummo bono maxime retardat.* 152

XXVIII. *Contra linguas obtrectatorum.* 155

XXIX. *Qualiter inſtante tribulatione Deus invocandus eſt, & benedicendus.* 155

XXX. *De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.* 157

XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut creator poſſit inveniri.* 160

XXXII. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.* 163

XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & de intentione*

tentione finali ad Deum habenda. 164
XXXIV. Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus. 166
XXXV. Quod non eſt ſecuritas à tentatione, in hac vita. 168
XXXVI. Contra vana hominum judicia. 170
XXXVII. De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem. 171
XXXVIII. De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis. 173
XXXIX. Quod homo non ſit importunus in negotiis. 175
XL. Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt. 176
XLI. De contemptu omnis temporalis honoris. 178
XLII. Quod pax non eſt ponenda in hominibus. 179
XLIII. Contra vanam & ſecularem ſcientiam. 180
XLIV. De non attrahendo ſibi res exteriores. 182
XLV. Quod omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum. 183
XLVI. De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula. 186

XLVII. *Quod omnia gravia, pro æterna vita ſunt toleranda.* 189

XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.* 191

XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.* 195

L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.* 199

LI. *Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur à ſummis.* 203

LII. *Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.* 204

LIII. *Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.* 206

LIV. *De diverſis motibus naturæ & gratiæ.* 208

LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.* 213

LVI. *Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.* 217

LVII. *Quod homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.* 219

LVIII. *De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei non ſcrutandis.* 221

LIX. *Quod omnis ſpes & fiducia, in ſolo Deo eſt figenda.* 227

LIBER

LIBER QUARTUS.

CAP. I. Cum quanta reverentia, Chriſtus ſit ſuſcipiendus. 231
II. Quod magna bonitas & charitas Dei, in Sacramento, homini exhibetur. 237
III. Quod utile ſit, ſæpe communicare. 241
IV. Quod multa bona præſtantur, devote communicantibus. 244
V. De dignitate Sacramenti, & ſtatu ſacerdotali. 247
VI. Interrogatio de exercitio, ante Communionem. 250
VII. De diſcuſſione propria conſcientiæ, & emendationis propoſito. 250
VIII. De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione. 253
IX. Quod nos & omnia noſtra, Deo debemus offerre, & pro omnibus orare. 255
X. Quod ſacra Communio, de facili non eſt relinquenda. 258
XI. Quod Corpus Chriſti, & ſacra Scriptura, maxime ſunt animæ fideli neceſſaria. 262
XII. Quod magna diligentia ſe debeat, communicaturus Chriſto, præparare. 266
XIII. Quod toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet. 269

XIV. *De quorumdam devotorum ardenti deſiderio, ad Corpus Chriſti.* 271

XV. *Quod gratia devotionis, humilitate, & ſuiipſius abnegatione, acquiritur.* 273

XVI. *Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.* 275

XVII. *De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.* 277

XVIII. *Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.* 280

FINIS.

Digitized by Google

Google

Google

Francesco Gherardi

Digitized by Google

Google